

MATERIÁLY PRO ROZVOJ POROZUMĚNÍ ČTENÉMU PRO ŽÁKY 3. TŘÍDY SOŠ NAPŘÍČ PŘEDMĚTY LITERATURA A KULTURA A ZÁKLADY SPOLEČENSKÝCH VĚD V KONTEXTU ÚNOROVÉHO A BŘEZNOVÉHO VYUČOVACÍHO OBSAHU ŠVP ŠKOLY HOTELOVÁ ŠKOLA, OBCHODNÍ AKADEMIE A STŘEDNÍ PRŮMYSLOVÁ ŠKOLA TEPLICE, BENEŠOVO NÁM. 1, P. O.

PORTFOLIO PRO OBLAST POROZUMĚNÍ ČTENÉMU

Mgr. Josef Huf

Hotelová škola, Obchodní akademie a Střední průmyslová škola Teplice, Benešovo nám. 1, p. o.

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

UNIVERZITA J. E. PURKYNĚ V ÚSTÍ NAD LABEM

OBSAH

Úvod	4
Vyučovací jednotka 1 – Impresionismus	
Metodika pro učitele	6
Pracovní list pro žáky	10
Vyhodnocení a realizované úpravy na základě objektivizovaných i subjektivizovaných kritérií	14
Vyučovací jednotka 2 – Dekadence	
Metodika pro učitele	15
Pracovní list pro žáky	18
Vyhodnocení a realizované úpravy na základě objektivizovaných i subjektivizovaných kritérií	20
Vyučovací jednotka 3 – Charles Baudelaire – Květy zla	
Metodika pro učitele	21
Pracovní list pro žáky	24
Vyhodnocení a realizované úpravy na základě objektivizovaných i subjektivizovaných kritérií	27
Vyučovací jednotka 4 – Jean Arthur Rimbaud – Opilý koráb	
Metodika pro učitele	28
Pracovní list pro žáky	31
Vyhodnocení a realizované úpravy na základě objektivizovaných i subjektivizovaných kritérií	34
Vyučovací jednotka 5 – Paul Verlaine – Saturnské básně (Píseň podzimní)	
Metodika pro učitele	35
Pracovní list pro žáky	37
Vyhodnocení a realizované úpravy na základě objektivizovaných i subjektivizovaných kritérií	39
Vyučovací jednotka 6 – Vznik Československé republiky	
Metodika pro učitele	40
Pracovní list pro žáky	43
Vyhodnocení a realizované úpravy na základě objektivizovaných i subjektivizovaných kritérií	46
Vyučovací jednotka 7 – Mnichovská dohoda	
Metodika pro učitele	47
Pracovní list pro žáky	51
Vyhodnocení a realizované úpravy na základě objektivizovaných i subjektivizovaných kritérií	54
Vyučovací jednotka 8 – Protektorát Čechy a Morava	
Metodika pro učitele	55
Pracovní list pro žáky	59
Vyhodnocení a realizované úpravy na základě objektivizovaných i subjektivizovaných kritérií	63

Vyučovací jednotka 9 – Okupace 1968

Metodika pro učitele	64
Pracovní list pro žáky	67
Vyhodnocení a realizované úpravy na základě objektivizovaných i subjektivizovaných kritérií	70

Vyučovací jednotka 10 – Vznik České republiky

Metodika pro učitele	71
Pracovní list pro žáky	74
Vyhodnocení a realizované úpravy na základě objektivizovaných i subjektivizovaných kritérií	77

Závěr	78
--------------------	----

1. Úvod

Jako pro téměř každého pedagoga je i pro mě charakteristický určitý styl výuky, její osobní pojetí, chápání, realizace. Vystudoval jsem obory český jazyk a literatura a základy společenských věd na Univerzitě Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem, a vyučuji tedy především společenskovědní předměty, český jazyk a literaturu, a to již přes deset let na střední odborné škole napříč maturitními či učebními obory.

Je neoddiskutovatelné, že každý předmět je specifický a je třeba mu přizpůsobit styl výuky, metody atp. A tak ve společenskovědních předmětech kladu důraz nejen na výklad, jenž je na střední škole nedílnou součástí výuky, ale zejména na diskusi, rozvíjení kritického myšlení, zdokonalování dovedností rozvíjejících percepci odborného textu, v literatuře pak jde zejména o porozumění textu, jeho interpretaci a v souvislosti s požadavky na maturitní zkoušky také o osvojení nezbytné literárněvědní terminologie či literárněhistorických vědomostí. Nedílnou součástí obsahu všech vyučovacích předmětů je také rozvíjení sociálních kompetencí, vedení žáků ke sdělnému a kultivovanému projevu. Styl výuky a metody výuky je tak nutné přizpůsobit vždy i cílům, kterých žáci mají dosáhnout (viz maturitní zkouška), společenskovědní předměty pro žáky vždy maturitními předměty nejsou, ale domnívám se, že jsou nepostradatelnou součástí vzdělání člověka v moderní době, jelikož právě zde je velké pole působnosti k rozvíjení „esenciálních myšlenkových dovedností v demokratické společnosti“. Společenskovědní předměty se na střední odborné škole dotýkají důležitých témat, jako je např. politika, historie, média aj. Každý vzdělaný člověk by se měl v moderním světě plném nepřeborného množství informací dobře zorientovat, kriticky číst mediální sdělení, a tak lépe chápat současný svět. Z hlediska mezipředmětových vztahů znalosti nabyté v sociálněvědních předmětech dějepisu dopomáhají k pochopení dalších důležitých aspektů ve výuce jiných předmětů.

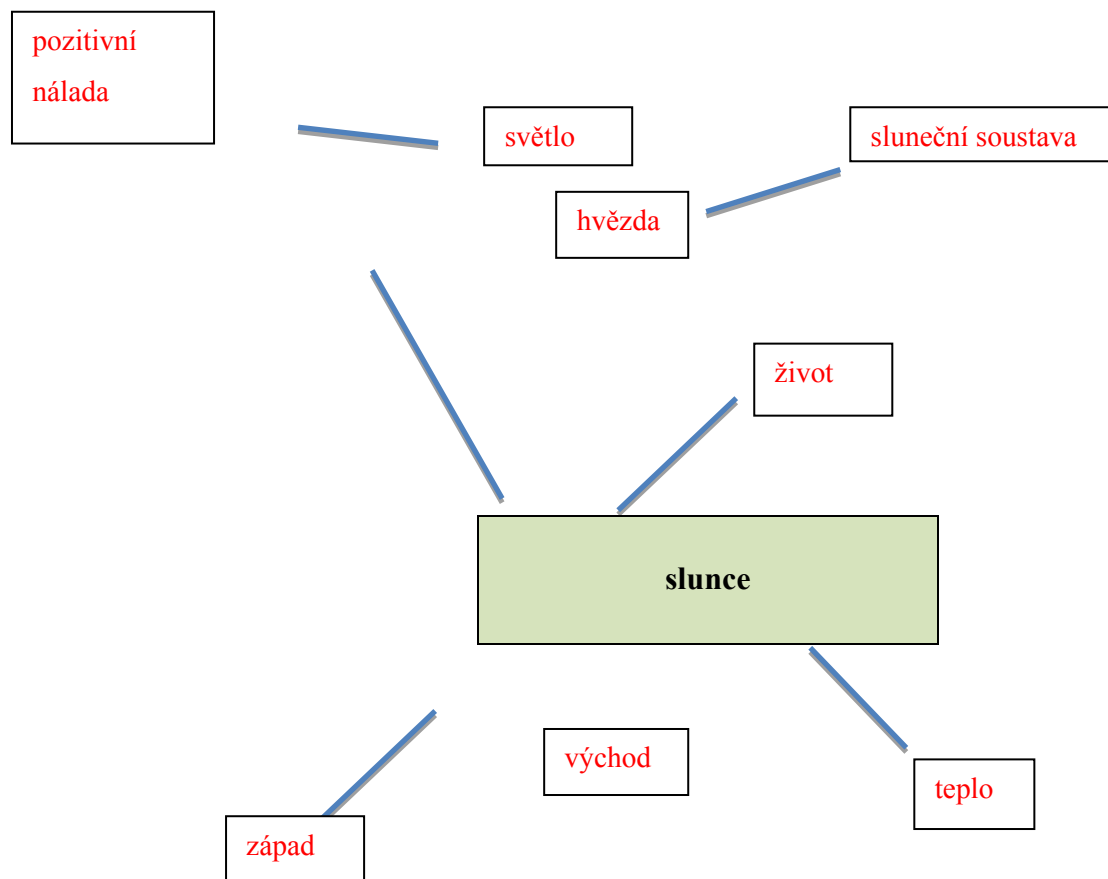
Jak jsem již naznačil, výuka českého jazyka a literatury je zase naopak do značné míry dána požadavky na úspěšné ukončení školy, tedy maturitní zkouškou, nicméně vyučuji i žáky na učebních oborech. Ať už se jedná o maturitní či učební obory, velký důraz je kladen na zdokonalení základních dovedností (aplikace gramatických pravidel, správné, vhodné a kultivované vyjadřování atp.), ale také na komplexní rozvoj komunikačních kompetencí, rozvíjení chápání literárních textů či kritického chápání různých typů textu. Zde však je třeba si také uvědomit, že do procesu výuky vstupují i další faktory, jedním z nich je především individualita třídních kolektivů, individualita každého jedince. Zde je již na „pedagogickém citu“ učitele, aby zvolil správné metody výuky, metody práce. Je logické, že čím více je žák „vtažen“ do procesu výuky, práce ho baví a cítí zaujetí, tím více se zdokonaluje a výsledky jsou podstatně lepší. Ne vždy je však jednoduché volit správné metody. Např. výsledky skupinové práce nejsou vždy srovnatelné v různých kolektivech, individuální schopnosti žáků proniknout do „hloubky textu“ jsou zejména na střední odborné škole často velmi rozdílné. Jako za velmi přínosné považuji začlenit do výuky i audiovizuální materiál a následnou práci s ním (zaujetí, zpětná vazba, materiál k diskusi...).

Pokusil jsem se tímto alespoň nastínit vlastní chápání výuky, metody či cíle. Z tohoto hlediska chápu projekt „Rozvoj esenciálních myšlenkových dovedností v demokratické společnosti“ jako

jednoznačně přínosný nejen pro mě, jako pedagoga, ale také pro samotné žáky. Formou procesu důmyslné přípravy pracovních listů a následné spolupráce žáků na jejich korektuře nejen že může vzniknout využitelné portfolio pracovních pomůcek, ale samotný proces jejich tvorby v určité spolupráci se žáky dále rozvíjí nejen metakognitivní schopnosti žáka, ale také pedagoga.

2. PRACOVNÍ LIST Č. 1 – Impresionismus (metodika pro učitele)

1. úkol: Vytvoř myšlenkovou mapu na téma: slunce

Žáci mohou pracovat dle svých schopností samostatně, ve dvojicích či ve skupinách, cílem je vytvořit myšlenkovou mapu na téma slunce a zjistit, jaké dojmy v žácích slunce vyvolává (impresionismus je založen na „dojmech“).

Zakroužkuj emotikon, který vyjadřuje, jak snadná pro tebe úloha je.

2. úkol: Prohlédni si pozorně obrázek a odpověz na otázky pod ním

a) Jakou fází dne obrázek zachycuje?

Očekávané odpovědi: svítání, ráno, večer, soumrak, západ slunce...

Zakroužkuj emotikon, který vyjadřuje, jak snadná pro tebe úloha je.

b) Co malíř na obrázku zachytil? Proč si myslíš, že obraz namaloval?

Odpovědi žáků se mohou pohybovat v intencích konkrétního významu, např. lodě, přístav, či abstraktního významu: náladu určitého okamžiku...

Zakroužkuj emotikon, který vyjadřuje, jak snadná pro tebe úloha je.

c) Co ti přijde na obrázku zvláštní? Čím se liší od „klasických“ obrazů? Proč?

Žáci by si měli povšimnout toho, že obraz nemá ostré obrysy. Důvod: snaha o originalitu, prostor pro fantazii vnímatele aj. Zde již může učitel naznačit podstatu impresionismu.

Zakroužkuj emotikon, který vyjadřuje, jak snadná pro tebe úloha je.

¹ Wikipedie: Otevřená encyklopedie: Imprese, východ slunce [online]. c2021 [citováno 10. 08. 2021]. Dostupné z:

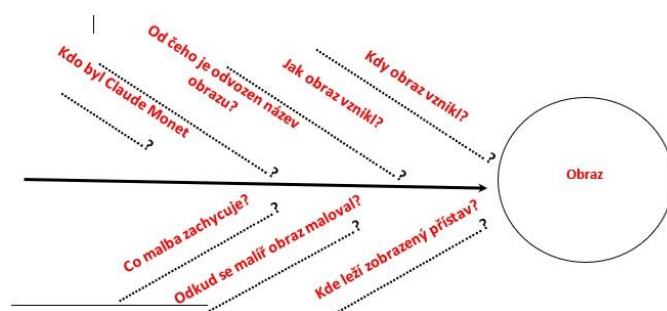
3. úkol: Přečti si text a doplň otázky

Impresionismus je umělecký směr, který vznikl v druhé polovině 19. století. (...) Jeho cílem je malba v přírodě (plenér), kde se pokouší zachytit okamžitou atmosféru dané chvíle, neopakovatelné chvíle, okamžik duševního rozpoložení (imprese = dojem). Navazuje na realismus.²

Pojem impresionismus je odvozen od obrazu Clauda Moneta *Impression, soleil levant* (Imprese, východ slunce), který byl roku 1874 vystaven na výstavě nezávislých malířů v Paříži. Poprvé tento pojem (v hanlivém smyslu) použil kritik Louis Leroy, neboť obraz považoval za nedokončený. Prosazení impresionismu ukončilo - tradiční akademické umění a nastal rozvoj moderního umění. Dílo zachycuje časné ráno v severofrancouzském přístavu Le Havre. Přestože je obraz Monetem datován do roku 1872, práce na něm ukončil až v roce 1873, někdy se proto můžeme setkat i s tímto datem vzniku. Monet dělal při práci rychlé jemné dotyky štětce, dílo působí skicovitě a bezprostředně, z pohledu tehdejšího oficiálního umění až nedokončeně - to byla hlavní výtka soudobých kritiků, ovšem styl příznačný pro impresionisty. Jako Monet sám zdůraznil, obraz nezachycuje přesně samotný výjev, ale náladu (dojem), která na něj v daném okamžiku zapůsobila. V popředí lze rozpoznat tři čluny s veslaři na nepatrně zčeřeně vodě, v pozadí jsou nezřetelně znát stěžně lodí a kouřící komíny.

Podle obrysů přístavu na horizontu obrazu lze rozeznat, že obraz byl namalován z okna Grand hotelu de l'Amirauté et de Paris na nábřeží Southampton v Le Havru.

Přestože mnoho obrazů na vůbec první výstavě pozdějších impresionistů nebyla úspěšná, obraz *Imprese, východ slunce* koupil Ernest Hoschedé, Monetův přítel a sběratel umění. V roce 1957 obraz koupilo Musée Marmottan Monet. Zde byl v roce 1985 ukraden zloději Philippem Jaminem a Youssefem Khimounem společně s dalšími čtyřmi obrazy od Moneta a jedním od Renoira. Obraz byl po pěti letech v roce 1990 získán zpět a od následujícího roku opět vystavován.³

Zakroužkuj emotikon, který vyjadřuje, jak snadná pro tebe úloha je.

² Wikipedie: Otevřená encyklopedie: Impresionismus [online]. c2021 [citováno 10. 08. 2021]. Dostupné z: <https://cs.wikipedia.org/w/index.php?title=Impresionismus&oldid=20285846>

³ Wikipedie: Otevřená encyklopedie: Imprese, východ slunce [online]. c2021 [citováno 10. 08. 2021]. Dostupné z:

4. úkol: Vytvořte skupiny. Vaším úkolem je dotvořit otázky, které jste nestihli vytvořit.

Některé skupiny pravděpodobně nevymyslí všechny otázky, vzájemně se tedy inspirují, a tak se soustředí na další významné části textu.

Zakroužkuj emotikon, který vyjadřuje, jak snadná pro tebe úloha je.

5. úkol: Diskutuje a zapište, jakým způsobem jste vymýšleli otázky pro druhé skupiny a co vám při tom pomohlo.

Např. hledali jsme odpovědi v textu, pomohla mi aktivita spolužáka aj.

Zakroužkuj emotikon, který vyjadřuje, jak snadná pro tebe úloha je.

PRACOVNÍ LIST Č. 1 – Impresionismus

1. úkol: Vytvoř myšlenkovou mapu na téma: slunce

slunce

Zakroužkuj emotikon, který vyjadřuje, jak snadná pro tebe úloha je.

2. úkol: Prohlédni si pozorně obrázek a odpověz na otázky pod ním

a) Jakou fází dne obrázek zachycuje?

Zakroužkuj emotikon, který vyjadřuje, jak snadná pro tebe úloha je.

b) Co malíř na obrázku zachytil? Proč si myslíš, že obraz namaloval?

Zakroužkuj emotikon, který vyjadřuje, jak snadná pro tebe úloha je.

c) Co ti přijde na obrázku zvláštní? Čím se liší od „klasických“ obrazů? Proč?

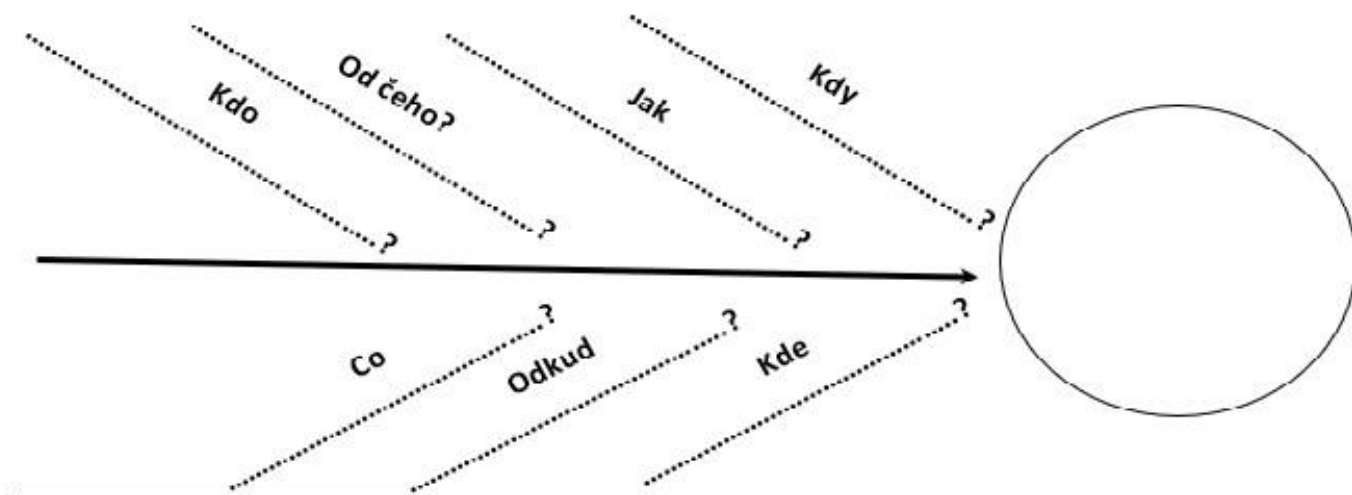
Zakroužkuj emotikon, který vyjadřuje, jak snadná pro tebe úloha je.

3. úkol: Přečti si text a doplň otázky

Impresionismus je umělecký směr, který vznikl v druhé polovině 19. století. (...) Jeho cílem je malba v přírodě (plenér), kde se pokouší zachytit okamžitou atmosféru dané chvíle, neopakovatelné chvíle, okamžik duševního rozpoložení (imprese = dojem). Navazuje na realismus.

Pojem impresionismus je odvozen od obrazu Clauda Moneta *Impression, soleil levant* (Imprese, východ slunce), který byl roku 1874 vystaven na výstavě nezávislých malířů v Paříži. Poprvé tento pojem (v hanlivém smyslu) použil kritik Louis Leroy, neboť obraz považoval za nedokončený. Prosazení impresionismu ukončilo tradiční akademické umění a nastal rozvoj moderního umění. Dílo zachycuje časné ráno v severofrancouzském přístavu Le Havre. Přestože je obraz Monetem datován do roku 1872, práce na něm ukončil až v roce 1873, někdy se proto můžeme setkat i s tímto datem vzniku. Monet dělal při práci rychlé jemné dotyky štětce, dílo působí skicovitě a bezprostředně, z pohledu tehdejšího oficiálního umění až nedokončeně - to byla hlavní výtka soudobých kritiků, ovšem styl příznačný pro impresionisty. Jako Monet sám zdůraznil, obraz nezachycuje přesně samotný výjev, ale náladu (dojem), která na něj v daném okamžiku zapůsobila. V popředí lze rozpoznat tři čluny s veslaři na nepatrně zčeřeném vodě, v pozadí jsou nezřetelně znát stěží lodí a kouřící komíny. Podle obrysů přístavu na horizontu obrazu lze rozeznat, že obraz byl namalován z okna Grand hotelu de l'Amirauté et de Paris na nábreží Southampton v Le Havru. Přestože mnoho obrazů na vůbec první výstavě pozdějších impresionistů nebyla úspěšná, obraz *Imprese, východ slunce* koupil Ernest Hoschedé, Monetův přítel a sběratel umění. V roce 1957 obraz koupilo Musée Marmottan Monet. Zde byl v roce 1985 ukraden zloději Philippem Jaminem a Youssefem Khimounem společně s dalšími čtyřmi obrazy od Moneta a jedním od Renoira. Obraz byl po pěti letech v roce 1990 získán zpět a od následujícího roku opět vystavován.

Zakroužkuj emotikon, který vyjadřuje, jak snadná pro tebe úloha je.

4. úkol: Vytvořte skupiny. Vaším úkolem je dotvořit otázky, které jste nestihli vytvořit.

Zakroužkuj emotikon, který vyjadřuje, jak snadná pro tebe úloha je.

5. úkol: Diskutuje a zapište, jakým způsobem jste vymýšleli otázky pro druhé skupiny a co vám při tom pomohlo.

Zakroužkuj emotikon, který vyjadřuje, jak snadná pro tebe úloha je.

Úprava aktivity provedená na základě poznatků získaných prostřednictvím akčního výzkumu/na základě zpětných vazeb od žáků v kombinaci s vyhodnocením žákovských odpovědí prostřednictvím předem stanovených kritérií (viz více objektivně „skórovatelné“ otázky v tomto PL, otázky 2 a 3):

Tento pracovní list nebyl téměř upraven a zůstal tak v původní podobě /až na otázku 2 c)/ a to na základě pozitivní zpětné vazby získané akčním výzkumem – žákům se všechny úlohy líbily a z 90 % procent je správně řešili. K zásadní úpravě pracovního listu nedošlo ani po konzultaci s Odborným metodikem oblasti. Úkol č. 1 slouží k motivaci žáků a zároveň vytváří podporu pro práci na úkolu č. 2 (přesto byl úkol č. 1 vyhodnocen na základě předem stanovených objektivních kritérií; úkol sledoval motivační aspekt a subjektivitu žáků). 90 % žáků (celkový počet žáků 22) v úkolu č. 1 nemělo problémy v tom smyslu, že se jim podařilo vytvořit více pojmů, než bylo očekáváno (více než 8) a navíc 90 % žáků označilo úlohu jako jednoduchou nebo více než jednoduchou (z šestistupňové škály uvedli stupeň 1 nebo 2 – vyjádřeno emotikony). Proto doporučuji v pracovním listu ponechat. Navíc očekávané pojmy (teplo, hvězda, záření) se v řešených pracovních listech objevily z cca 80 %. Lépe si v této úloze vedli prospěchově silnější žáci (podle prospěchu známka z předmětu v pololetí 1 či 2), kteří základní pojmy obohatili o pojmy rozvíjející, což byla menšina, asi 10 %. Jednalo se asi o 2x větší množství očekávaných pojmů. Asi 10 % žáků uvedlo téměř jen očekávané základní pojmy. Úkol č. 2 je rozdělen na 3 části, první dvě byly označeny téměř všemi žáky z 90 % jako snadné (z šestistupňové škály uvedli stupeň jedna nebo 2 – vyjádřeno emotikony), pouze úlohu c) označilo asi 50 % žáků za průměrně obtížnou, navíc asi z 90 % byla úloha řešena špatně nebo vůbec (vzhledem k očekávanému řešení – viz metodika). V rámci reflexe se žáky vyšlo najevo, že zadání úkolu je třeba upřesnit. Proto bylo zadání upraveno (Doplněna otázka: „Čím se liší od „klasických“ obrazů?“). Úloha č. 3 a na ni navazující úlohy č. 4 a 5 souvisí s metodou rybí kosti, zde 90 % žáků úlohy bez problémů vyřešilo. Proto k jejich úpravě nedošlo. Žáci ocenili jednoduchost a srozumitelnost pracovního listu.

3. PRACOVNÍ LIST Č. 2 – Dekadence (metodika pro učitele)

1. úkol: Napiš, co se ti vybaví, když se řekne „prokletý básník“, porovnej své odpovědi se spolužákem.

Žáci pracují samostatně, čerpají z dosavadních znalostí či pracují na základě asociací, mobilní telefony nevyužívají. Tuto aktivitu je dobré zařadit v rámci seznámení se s novou látkou, výklad předem není vhodný. Očekávané odpovědi: smutný básník, básník píšící o beznaději, francouzský básník 19. stol. Žáci porovnávají své nápady, mohou si doplnit další možné významy uvedených pojmů.

Zakroužkuj emotikon, který vyjadřuje, jak snadná pro tebe úloha je.

2. Úkol: Přečtěte si následující text a postupujte takto: Vpisujte do textu a barevně ho zvýrazněte: **Při této aktivitě navrhuji práci ve dvojicích či ve skupinách. Žáci si tak mohou vzájemně vysvětlit informace, kterým by sami neporozuměli. Doporučuji vysvětlit na příkladu.**

Části textu, kterým nerozumíš , podtrhni	červenou barvou.
Části textu, které obsahují pro tebe nové informace, které chápeš , označ	žlutou barvou.
Části textu obsahující informace, které se liší od toho, co už víš , označ	modrou barvou.

TEXT: Dekadence (z lat. *de-cadentia* od *cadere*, padat) znamená úpadek, rozpad; odtud přídavné jméno **dekadentní**, úpadkový. Ve druhé polovině 19. století se pojmu začalo užívat i k označení tehdejšího výrazného myšlenkového a uměleckého proudu, postaveného kolem pocitů zmaru, smutku a nudy, ale také na přijímání a vytváření co nejrafinovanějšího umění. Životní styl dekadentů se vyznačoval sklony k okultismu, extrémním podobám náboženství, užívání drog a nevázanému sexuálnímu životu. Přestože je dekadence přelomu 19. a 20. století spojena především s literaturou, lze dekadentní díla nebo přinejmenším dekadentní prvky hledat také v ostatních uměleckých druzích, zejména ve výtvarném umění.⁴

Prokletí básníci (francouzsky *les poètes maudits*) je označení francouzských nekonformních básníků poslední třetiny 19. století, poprvé užitá Paulem Verlainem ve stejnojmenné eseji roku 1883 (knižně 1884). Často s nimi bývá spojena představa o užívání drog a alkoholu, zločinnosti, násilí a obecně dekadentním životním stylu spojeném s neúctou k většinové společnosti a jejím pravidlům. Hlavním znakem tohoto stylu poezie bylo hledat krásu v ošklivosti, psát i o dosud tabuizovaných tématech (příkladem je známá báseň

⁴ Wikipedie: Otevřená encyklopedie: Dekadence [online]. c2021 [citováno 29. 09. 2021]. Dostupný z WWW: <<https://cs.wikipedia.org/w/index.php?title=Dekadence&oldid=20186309>>

Zdechlina Ch. Baudelaira). Za prvního prokletého básníka a jeho prototyp je obvykle považován Charles Baudelaire (1821–1867). Charles Baudelaire, Paul Verlaine a Arthur Rimbaud jsou označováni za typické příklady. Pojem se ale vžil do širšího povědomí až vydáním sbírky Paula Verlaine (1884). Původně se používal pouze jako označení spisovatelů zmíněných v jeho knize (viz níže), ale později se stal jménem pro spisovatele (a umělce obecně), jejichž život a umění byl mimo společnost nebo proti společnosti.⁵

Zakroužkuj emotikon, který vyjadřuje, jak snadná pro tebe úloha je.

3. Úkol: Podtržené části, které vnímáte jako nejdůležitější, opište do tabulky. Pro každý sloupec proveďte alespoň dva záznamy: **Cílem aktivity je vyhodnotit a vybrat klíčové informace z textu, porovnat dosavadní znalosti s informacemi z textu. Pracuje se opět ve dvojicích či skupinách, následuje společné vyhodnocení úkolu pod vedením učitele.**

Nerozumím.	Tohle je pro mě nové.	Znám to jinak.

Zakroužkuj emotikon, který vyjadřuje, jak snadná pro tebe úloha je.

4. Úkol: Diskutujte ve dvojicích, proč jste si vybrali tyto informace, porovnejte.

Na tomto místě učitel po krátké diskusi objasňuje společně s žáky problematiku pasáže textu, vhodné je následně zařadit krátký výklad na téma dekadence a prokletí básníků.

Zakroužkuj emotikon, který vyjadřuje, jak snadná pro tebe úloha je.

5. Pokus se vysvětlit pojem „dekadence“. Jak bys nyní vysvětlil pojem „prokletý básník“, který byl uveden v úkolu č. 1? Liší se tvá odpověď? Proč?

⁵ Wikipedie: Otevřená encyklopedie: Prokletí básníci [online]. c2021 [citováno 1. 10. 2021]. Dostupný z WWW: <https://cs.wikipedia.org/w/index.php?title=Proklet%C3%AD_b%C3%A1sn%C3%ADci&oldid=19651944>-

„dekadence“ – z *franc. úpadek*, původně hanlivé označení francouzské poezie konce 19. stol., témata: tabu, morbidita, smrt; dekadence = životní pocit

„prokletý básník“ – francouzští básníci, stojí u zrodu moderních básnických směrů

Nyní by žáci měli na základě aktivit vysvětlit pojem dekadence (učitel dle potřeby upřesní význam pojmu) a již uvedený pojem „prokletý básník“ by měli žáci na základě aktivit upřesnit a porovnat se svými nápady z úkolu č. 1. Učitel provede kontrolu. Pracuje se ve skupinách či individuálně. Může následovat výklad.

Zakroužkuj emotikon, který vyjadřuje, jak snadná pro tebe úloha je.

PRACOVNÍ LIST Č. 2 – Dekadence

1. úkol: Napiš, co se ti vybaví, když se řekne „prokletý básník“, porovnej své odpovědi se spolužákem.

Zakroužkuj emotikon, který vyjadřuje, jak snadná pro tebe úloha je.

2. Úkol: Přečtete si následující text a postupujte takto: Vpisujte do textu a barevně ho zvýrazněte:

Části textu, kterým nerozumíš , podtrhni	červenou barvou.
Části textu, které obsahují pro tebe nové informace, které chápeš , označ	žlutou barvou.
Části textu obsahující informace, které se liší od toho, co už víš , označ	modrou barvou.

TEXT: Dekadence (z lat. *de-cadentia* od *cadere*, padat) znamená úpadek, rozpad; odtud přídavné jméno **dekadentní**, úpadkový. Ve druhé polovině 19. století se pojmu začalo užívat i k označení tehdejšího výrazného myšlenkového a uměleckého proudu, postaveného kolem pocitů zmaru, smutku a nudy, ale také na přijímání a vytváření co nejrafinovanějšího umění. Životní styl dekadentů se vyznačoval sklony k okultismu, extrémním podobám náboženství, užívání drog a nevázanému sexuálnímu životu. Přestože je dekadence přelomu 19. a 20. století spojena především s literaturou, lze dekadentní díla nebo přinejmenším dekadentní prvky hledat také v ostatních uměleckých druzích, zejména ve výtvarném umění.

Prokletí básníci (francouzsky *les poètes maudits*) je označení francouzských nekonformních básníků poslední třetiny 19. století, poprvé užitá Paulem Verlainem ve stejnojmenném eseji roku 1883 (knižně 1884). Často s nimi bývá spojena představa o užívání drog a alkoholu, zločinnosti, násilí a obecně dekadentním životním stylu spojeném s neúctou k většinové společnosti a jejím pravidlům. Hlavním znakem tohoto stylu poezie bylo hledat krásu v ošklivosti, psát i o dosud tabuizovaných tématech (příkladem je známá báseň *Zdechlina* Ch. Baudelaira). Za prvního prokletého básníka a jeho prototyp je obvykle považován Charles Baudelaire (1821–1867). Charles Baudelaire, Paul Verlaine a Arthur Rimbaud jsou označováni za typické příklady. Pojem se ale vžil do širšího povědomí až vydáním sbírky Paula Verlaine (1884). Původně se používal pouze jako označení spisovatelů zmíněných v jeho knize (viz níže), ale později se stal jménem pro spisovatele (a umělce obecně), jejichž život a umění byl mimo společnost nebo proti společnosti.

Zakroužkuj emotikon, který vyjadřuje, jak snadná pro tebe úloha je.

3. Úkol: Podtržené části, které vnímáte jako nejdůležitější, opište do tabulky. Pro každý sloupec proveďte alespoň dva záznamy:

Nerozumím.	Tohle je pro mě nové.	Znám to jinak.

Zakroužkuj emotikon, který vyjadřuje, jak snadná pro tebe úloha je.

4. Úkol: Diskutujte ve dvojicích, proč jste si vybrali tyto informace, porovnejte.

Zakroužkuj emotikon, který vyjadřuje, jak snadná pro tebe úloha je.

5. Pokus se vysvětlit pojem „dekadence“. Jak bys nyní vysvětlil pojem „prokletý básník“, který byl uveden v úkolu č. 1? Liší se tvá odpověď? Proč?

Zakroužkuj emotikon, který vyjadřuje, jak snadná pro tebe úloha je.

Úprava aktivity provedená na základě poznatků získaných prostřednictvím akčního výzkumu /na základě zpětných vazeb od žáků v kombinaci s vyhodnocením žákovských odpovědí prostřednictvím předem stanovených kritérií:

Počet žáků ve třídě: 20. Zde bylo třeba upravit zejména úkol č. 1 a následně související úkol č. 5, kdy pojem dekadence jako cizí slovo není všeobecně známý (byl v úkolu č. 1 vypuštěn), žáci si s ním příliš neporadili (odpověď uvedlo pouze 50 % žáků, navíc ne vždy správnou). Proto byl ponechán pouze jeden pojem, který nabízí více prostoru pro fantazii žáků. Tento úkol slouží k motivaci žáků a zároveň slouží jako podpora pro práci na úkolu č. 5. Přesto byl jako motivační úkol vyhodnocen v tom smyslu, že pojem prokletý básník se pokusilo vysvětlit 80 % žáků, 50 % z nich uvedlo očekávanou odpověď (alespoň 3 asociace). Následně byla upravena i metodika. Úkol č. 2 byl vyřešen téměř ze 100 % prospěchově silnějšími žáky (celkově 4 žáci, podle prospěchu známka z předmětu v pololetí 1 či 2), ostatním žákům (cca 80 %) činil problém vyřešit sloupec tabulky „znám to jinak“. Přesto doporučuji úlohu v pracovním listu ponechat, ovšem je třeba klást důraz na hlubší vysvětlení učitelem před započítáním řešení úkolu (např. vysvětlit na příkladu). Domnívám se, že i proto 50 % žáků hodnotilo úlohu jako více obtížnou (hodnota 3 vyjádřeno „emotikonovou stupnicí“ zleva doprava). Navazující úkol č. 3 byl řešen v souladu s řešením úkolu č. 2 bez problémů. Dle zpětné informace od žáků v rámci reflexe úlohy č. 4 byla tato 90 % z nich vnímána jako jednoduchá. Jak již bylo uvedeno, došlo k úpravě úkolu č. 5, kde měli žáci porovnat své řešení s řešením z úlohy č. 1 a vysvětlit pojem dekadence. Správné vysvětlení pojmu dekadence uvedlo asi 80 % žáků (problémy měli spíše žáci prospěchově slabší), pojem prokletý básník byl vysvětlen správně téměř ze 100 %, což bylo více, než jsem očekával, nicméně domnívám se, že na tento pojem se žáci více soustředili, jelikož se jej pokoušeli definovat v úkolu č. 1 a museli tak své řešení porovnat. Celkově byl tento pracovní list hodnocen jako více náročný ve srovnání s pracovním listem č. 1 (takto hodnotilo asi 50 % žáků).

4. PRACOVNÍ LIST Č. 3 – Charles Baudelaire – Květy zla (metodika pro učitele)

1. úkol: Odpověz na otázky a porovnej svoje odpovědi se spolužákem, diskutujte: **Žáci pracují samostatně, poté ve dvojicích.**

- a) O čem by mohla být báseň pojmenovaná jako „Zdechlina“?

Žáci uvažují o pojmenování básně v souvislosti s obsahem – odpovědi typu: O smrti, o beznaději aj. Tento dílčí úkol může být také zpracován metodou společné funkční asociace.

Zakroužkuj emotikon, který vyjadřuje, jak snadná pro tebe úloha je.

- b) Proč by si mohl básník vybrat zdechlinu jako téma své básně?

Např. provokace, netradiční téma aj.

Zakroužkuj emotikon, který vyjadřuje, jak snadná pro tebe úloha je.

- c) Je smrt vždy jen negativní?

Učitel navodí diskusi všech žáků na toto téma. Cílem je poukázat na to, že smrt může být i vysvobozením z bolesti, může být formou protestu aj. Následuje individuální četba básně.

Zakroužkuj emotikon, který vyjadřuje, jak snadná pro tebe úloha je.

2. úkol: Pozorně si přečti text básně

Zdechlina

Vzpomeňte, duše má, nač za letního rána,
jak stvořeného pro lásku,
jsme přišli: u cesty zdechlina rozežraná
na horkém loži z oblásků,

s nohama nahoru jak žena všeho znalá
a potíc jedy zpod žáru,
nedbale, nestoudně dokořán otvírala
své břicho plné výparů.

Na tuto hnilobu zářilo slunce zlobně,
jak dopéci by chtělo tu
a velké Přírodě zas vrátit stonásobně,
co spojila kdys v jednotu;

a nebe patřilo, jak zdechlina v své slávě
jako květ rozvíjí se dál.
Takový silný puch, že vy jste z toho v trávě
div neomdlela, na nás vál.

A mouchy bzučely nad břichem, z jehož hnilob
dralo se černo páchnoucích
pluků larv, valících se jako černý sirob
podél těch cárů živoucích.

To všechno klesalo a stoupalo jak vlna,
či perlilo se praskajíc;
to tělo, řekl bys, nafouklé mlhou zplna,
množí se, žije ještě víc.

Ten svět tak prazvláštní zněl hudbou, jako v dálce
peřeje nebo vítr zní,
či zrní, které se obrací na opálce

za rytmičkého třesení.

Tvary se stíraly a jenom snem už byly,
na dávném plátně lehýnce
hojeným náčrtem, jež mistr v pravou chvíli
dokončí dík jen vzpomínce.

Tam za skalisky nás pozorovala vztekle
neklidná psice, číhajíc
na chvílku, kdy se zas zakousne do rozteklé
mršiny, z níž teď nemá nic.

- A přece jedenkrát budete, není zbylí,
jak tohle svinstvo plné much,
vy, hvězda očí mých, vy, slunce mého žití,
vy, vášeň má i strážný duch!

Ano! jak tohleto, královno spanilosti,
svátostmi zaopatřenou
vás dají do země práchnivět mezi kosti,
pod tučnou travu zelenou.

Pak rcete, krásu má, těm červům, kteří v šeru
polibky žrát vás budou dál,
že božskou podstatu i tvar svých lásek věru,
ač dávno tlí, jsem uchoval!⁶

⁶ BAUDELAIRE, Charles. Zdechlina [online]. Přel. František Hrubín [cit. 9. 9. 2021]. Dostupné z: <<http://www.baudelaire.cz/works.html?aID=1&artID=31&artIDtran=5>>.

3. úkol: Vybarvi v textu tři verše, které považuješ za nejzajímavější. Ke každému verši napiš komentář, proč sis jej vybral/a.

Zde a v dalším úkolu jdeme k obsahu básně, žáci mohou volit různé verše, např. zdůrazňující dekadentní motivy, ovšem měli bychom je upozornit na pointu básně v závěrečné sloce. Mohou pracovat samostatně či ve dvojicích i malých skupinách.

Zakroužkuj emotikon, který vyjadřuje, jak snadná pro tebe úloha je.

4. úkol: Podtrhni v textu básně alespoň 4 slova, pojmy nebo verše, které odkazují na dekadenci – ve dvojici pak porovnej se spolužákem a doplň, co nemáš ty.

Např. zdechlina rozežraná, s nohama nahoru jak žena všeho znalá, zdechlina v své slávě jako květ rozvíjí se dál, aj. Vhodné je před úkolem zopakovat znaky dekadence. Následuje vzájemné srovnání, diskuse.

Zakroužkuj emotikon, který vyjadřuje, jak snadná pro tebe úloha je.

5. úkol: Změnil/a bys něco ve svých odpovědích v 1. úkolu po přečtení uvedené básně? Co a proč? Zdůvodni.

Žáci pracují ve dvojicích, přemýšlí o tom, zda báseň přinesla něco nového, o čem předtím neuvažovali.

Zakroužkuj emotikon, který vyjadřuje, jak snadná pro tebe úloha je.

PRACOVNÍ LIST Č. 3 – Charles Baudelaire – Květy zla

1. úkol: Odpověz na otázky a porovnej svoje odpovědi se spolužákem, diskutujte:

a) O čem by mohla být báseň pojmenovaná jako „Zdechlina“?

Zakroužkuj emotikon, který vyjadřuje, jak snadná pro tebe úloha je.

b) Proč by si mohl básník vybrat zdechlinu jako téma své básně?

Zakroužkuj emotikon, který vyjadřuje, jak snadná pro tebe úloha je.

c) Je smrt vždy jen negativní?

Zakroužkuj emotikon, který vyjadřuje, jak snadná pro tebe úloha je.

2. úkol: Pozorně si přečti text básně

Zdechlina

Vzpomeňte, duše má, nač za letního rána,
jak stvořeného pro lásku,
jsme přišli: u cesty zdechlina rozežraná
na horkém loži z oblásků,

s nohama nahoru jak žena všeho znalá
a potíc jedy zpod žáru,
nedbale, nestoudně dokořán otvírala
své břicho plné výparů.

Na tuto hnilobu zářilo slunce zlobně,
jak dopéci

by chtělo tu
a velké Přírodě zas vrátit stonásobně,
co spojila kdys v jednotu;

a nebe patřilo, jak zdechlina v své slávě
jako květ rozvíjí se dál.
Takový silný puch, že vy jste z toho v trávě
div neomdlela, na nás vál.

A mouchy bzučely nad břichem, z jehož hnilob
dralo se černo páchnoucích
pluků larv, valících se jako černý sirob
podél těch cárů živoucích.

To všechno klesalo a stoupalo jak vlna,
či

perlilo se praskajíc; to tělo, řekl bys, nafouklé
mlhou zplna, množí se, žije ještě víc.

Ten svět tak prazvláštní zněl hudbou, jako v dálce
peřeje nebo vítr zní,
či zrní, které se obrací na opálce

za rytmického třesení.

Tvary se stíraly a jenom snem už byly,
na dávném plátně lehýnce
hojeným náčrtem, ježž mistr v pravou chvíli
dokončí dík jen vzpomínce.

Tam za skalisky nás pozorovala vztekle
neklidná psice, číhající
na chvílku, kdy se zas zakousne do rozteklé
mršiny, z níž teď nemá nic.

- A přece jedenkrát budete, není zbylí,
jak tohle svinstvo plné much,
vy, hvězda očí mých, vy, slunce mého žití,
vy, vášeň má i strážný duch!

Ano! jak tohleto, královno spanilosti,
svátostmi zaopatřenou
vás dají do země práchnivět mezi kosti,
pod tučnou travu zelenou.

Pak rcete, krásu má, těm červům, kteří v šeru
polibky žrát vás budou dál,
že božskou podstatu i tvar svých lásek věru,
ač dávno tlí, jsem uchoval!

3. úkol: Vybarvi v textu tři verše, které považuješ za nejzajímavější. Ke každému verši napiš komentář, proč sis jej vybral/a.

Zakroužkuj emotikon, který vyjadřuje, jak snadná pro tebe úloha je.

4. úkol: Podtrhni v textu básně alespoň 4 slova (pojmy), které odkazují na dekadenci – ve dvojici pak porovnej se spolužákem a doplň, co nemáš ty.

Zakroužkuj emotikon, který vyjadřuje, jak snadná pro tebe úloha je.

5. úkol: Změnil/a bys něco ve svých odpovědích v 1. úkolu po přečtení uvedené básně? Co a proč? Zdůvodni.

Zakroužkuj emotikon, který vyjadřuje, jak snadná pro tebe úloha je.

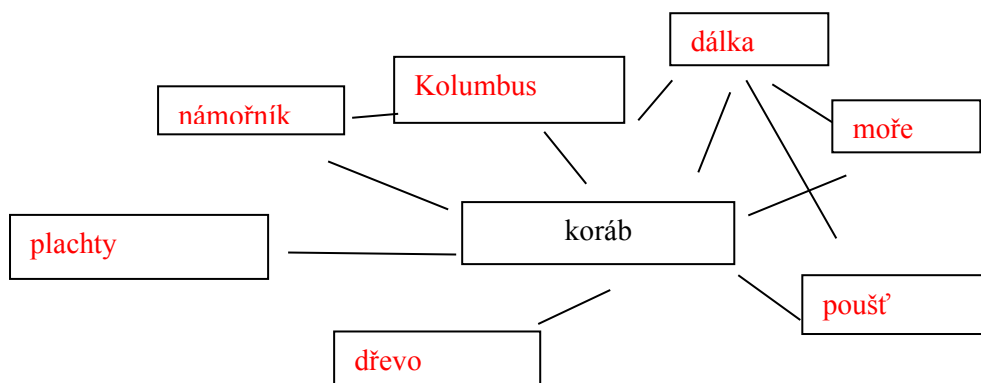

Úprava aktivity provedená na základě poznatků získaných prostřednictvím akčního výzkumu /na základě zpětných vazeb od žáků v kombinaci s vyhodnocením žákovských odpovědí prostřednictvím předem stanovených kritérií:

Počet žáků ve třídě: 24. Úkol č. 1 se skládá ze 3 otázek, kdy otázka a) slouží spíše k motivaci žáků (má vzbudit zvědavost), proto nebyla vyhodnocována podle předem stanovených kritérií. U otázek b) a c) se odpovědi setkaly asi z 95 % s očekávaným řešením (žáci uvedli u každého pojmu 2 odpovědi či více), kdy asi 90 % žáků tyto otázky vnímalo jako jednoduché (otázka c nabízí i prostor k následné společné diskusi napříč třídou). Úprava tohoto pracovního listu se týkala zejména úkolu č. 3, se kterým si navzdory očekávání neporadilo vůbec asi 60 % žáků! Z následné společné reflexe pracovního listu se žáky vyplynulo, že příčinou neúspěchu bylo to, že nedokázali najít „důležité“ verše. Proto slovo „důležité“ bylo nahrazeno pojmem „nejzajímavější“. Žáci tak lépe dokáží verše vyhledat. Za zmínku stojí také to, že asi pouze 10 % žáků (jedná se o žáky prospěchově silnější – podle prospěchu známka z předmětu v pololetí 1 či 2) dokázalo napsat k veršům komentář (přesto doporučuji ponechat v úkolu, zejména pro nadanější žáky). Ovšem 40 % zbylých (úspěšných) řešitelů označilo verše obsahující dekadentní motivy (což je v souladu s očekávaným řešením). Někteří žáci (asi 5 %) nedokázali identifikovat verš (vhodné před aktivitou dle uvážení zopakovat literární teorii). Přestože řešení tohoto pracovního listu předcházelo řešení pracovního listu č. 2, kde se pracovalo s pojmem dekadence, nebyli žáci schopni uvést u úlohy č. 4 očekávaná řešení (4 slova), a to až ze 70 %! Domnívám se tedy, že je nutné před úkolem vždy zopakovat tento pojem či uvést příklady. Tento úkol byl také z 80 % hodnocen jako obtížný (průměrně hodnota 5 na „emotikonové škále“). Dále byl upraven úkol č. 5 (doplnění: Co a proč? Zdůvodni.), kdy žáci často napsali jen odpověď ano či ne, avšak tento úkol je založen právě na argumentaci.

5. PRACOVNÍ LIST Č. 4 – Jean Arthur Rimbaud – Opilý koráb (metodika pro učitele)

1. Úkol: Vytvoř myšlenkovou mapu na téma: **Někteří žáci neví, co je koráb. (Vysvětlit.)**

Zakroužkuj emotikon, který vyjadřuje, jak snadná pro tebe úloha je.

2. Úkol: Pozorně si přečti text básně

Když plul jsem po Řekách, jež nelítostně pádí,
tu jednou musil jsem dát sbohem lodníkům:
křiklaví divoši k nim vpadli v lodní zádi
a nahé přibili je k pestrým kolíkům.

Pak nestaral jsem se už vůbec o posádku,
jež vezla obilí, sklad bavlny a chmel.
Když mužstvo skončilo svou pranicí a hádku,
tu řeky nechaly mne plouti, kam jsem chtěl.
(...)

Hrom s bleskem házely mně svoje smolné věnce.
Pět nocí tančil jsem jak zátka na míse
na slaných hladinách, jež vězní utopence,
nedbaje majáků, jež hloupě šklebí se.

Zelený příval vod, sladší nad hořké trnky,
skrznaskrz prosákl můj pochroumaný vrak
a rozbil kormidlo, a smýval ze mne skvrnky
po mořské nemoci, jež zkalila mi zrak.

A od té chvíle jsem se koupal v širém moři,
jež bylo plné hvězd, a bez cíle jsem plul,

hltaje blankyty, do nichž se občas noří
zasněžený umrlec, jenž právě utonul,
(...)

A moře, mučedník zlých oblastí a pásem,
mně někdy vrhalo v tvář květy vodních pěn
a kolébalo mne svým vzlykajícím hlasem
tak, že jsem poklekal s dojatým srdcem žen,

Mne, zabloudilou loď, vrženou za vichřice
do vzduchu bez ptactva za gigantický plot,
mne nezachrání už záchranná plachetnice,
můj trup je opilý přívaly slaných vod,

já, koráb z mlhovin, já, fantastické zvíře,
já, jenž jsem prorážel kouř nebes jako zeď,
kde roste převzácná pochoutka pro malíře -
sluneční lišejník, zašlý jak stará měď,

já, prkno, poseté žhavými pŕlměsíci,
rejnoky, kostrami mořských koníků,

já plul jsem za nocí v červenci při měsíci
pod ultramarínem šílených lodníků,
(...)
Co jsem se naplakal za srdcervoucích jiter,
nic neobešlo se teď pro mne bez hoře.
Jsem láskou rozladěn jak struny starých citer.
Oh, kéž mi praskne kýl! Kéž sletím do moře!
(...)
A zalit tříští vln a jejich pyšných krajek
už nechci závodit s kupčíky z Bostonu,
už nechci projíždět flotilou pestrých vlajek
a plavat před strašným pohledem pontonů!⁷

⁷ RIMBAUD, Jean Arthur. Opilý koráb [online]. Přel. Vítězslav Nezval [cit. 26. 10. 2021]. Dostupné z: <<https://www.ceskaliteratura.cz/translate/rimbaud.htm>>.

3. Úkol: Vybarvi v textu tři verše, které považuješ za nejzajímavější. Ke každému verši napiš komentář, proč sis jej vybral/a.

Žáci pracují ve dvojicích či malých skupinách, spolu se dohodnou na 3 nejdůležitějších verších. Vybarví tři verše, diskutují, své komentáře čtou nahlas, učitel řídí diskusi.

Zakroužkuj emotikon, který vyjadřuje, jak snadná pro tebe úloha je.

4. úkol: Rozdělte se do skupin a vytvořte 3 otázky, na něž lze najít odpověď v textu.

Žáci pokračují ve skupinové práci. Vytvoří otázky jako např. Co vezla loď? (Obilí, sklad bavlny a chmel.) Po čem plul „hlavní hrdina“ básně? (Po řekách, po moři.) Jak se „hlavní hrdina“ básně nazývá? (Zabloudilá loď, koráb z mlhovin, fantastické zvíře aj.) Očekávané odpovědi na otázky si skupiny napíšíou někde jinde než do pracovního listu.

Zakroužkuj emotikon, který vyjadřuje, jak snadná pro tebe úloha je.

5. úkol: Své otázky zadejte jiné skupině k vyřešení. Porovnejte očekávané odpovědi.

Žáci si vymění pracovní listy s jinou skupinou a pokusí se odpovědět na stanovené otázky, poté porovnají svoji odpovědi s očekávanými. Touto formou jdou „hlouběji“ k obsahu básně.

Zakroužkuj emotikon, který vyjadřuje, jak snadná pro tebe úloha je.

6. Úkol: Úkol: Rozpusťte skupinu a každý sám napiše, co si představuje pod pojmem „opilý koráb“. Využije při tom alespoň jednu metaforu z ukázky. Následuje krátká diskuse.

Žáci by měli asociovat opilý koráb s životním pocitem lyrického subjektu, mohou využít metafory, jako např. zabloudilá loď, koráb z mlhovin, prkno poseté žhavými půlměsíci atd.

Zakroužkuj emotikon, který vyjadřuje, jak snadná pro tebe úloha je.

PRACOVNÍ LIST Č. 4 – Jean Arthur Rimbaud – Opilý koráb

1. Úkol: Vytvoř myšlenkovou mapu na téma:

koráb

Zakroužkuj emotikon, který vyjadřuje, jak snadná pro tebe úloha je.

2. Úkol: Pozorně si přečti text básně

Když plul jsem po Řekách, jež nelítostně pádí,
tu jednou musil jsem dát sbohem lodníkům:
křiklaví divoši k nim vpadli v lodní zádi
a nahé přibili je k pestrým kolíkům.

Pak nestaral jsem se už vůbec o posádku,
jež vezla obilí, sklad bavlny a chmel.
Když mužstvo skončilo svou pranicí a hádku,
tu řeky nechaly mne plouti, kam jsem chtěl.
(...)

Hrom s bleskem házely mně svoje smolné věnce.
Pět nocí tančil jsem jak zátka na míse
na slaných hladinách, jež vězní utopence,
nedbaje majáků, jež hloupě šklebí se.

Zelený příval vod, sladší nad hořké trnky,
skrznaskrz prosákl můj pochroumaný vrak
a rozbil kormidlo, a smýval ze mne skvrnky
po mořské nemoci, jež zkalila mi zrak.

A od té chvíle jsem se koupal v širém moři,
jež bylo plné hvězd, a bez cíle jsem plul,
hltaje blankyty, do nichž se občas noří
zasněný umrlec, jenž právě utonul,
(...)

A moře, mučedník zlých oblastí a pásem,
mně někdy vrhalo v tvář květy vodních pěn
a kolébalo mne svým vzlykajícím hlasem
tak, že jsem poklekal s dojatým srdcem žen,

Mne, zabloudilou loď, vrženou za vichřice
do vzduchu bez ptactva za gigantický plot,
mne nezachrání už záchranná plachetnice,
můj trup je opilý přívaly slaných vod,

já, koráb z mlhovin, já, fantastické zvíře,
já, jenž jsem prorážel kouř nebes jako zeď,
kde roste převzácná pochoutka pro malíře -

sluneční lišejník, zašlý jak stará měď,

já, prkno, poseté žhavými půlměsíci,
rejnoky, kostrami mořských koníků,

já plul jsem za nocí v červenci při měsíci
pod ultramarínem šílených lodníků,
(...)

Co jsem se naplakal za srdcervoucích jiter,
nic neobešlo se teď pro mne bez hoře.

Jsem láskou rozladěn jak struny starých citer.

Oh, kéž mi praskne kýl! Kéž sletím do moře!

(...)

A zalit tříští vln a jejich pyšných krajek
už nechci závodit s kupčiky z Bostonu,
už nechci projíždět flotilou pestrých vlajek
a plavat před strašným pohledem pontonů!

3. Úkol: Vybarvi v textu tři verše, které považuješ za nejzajímavější. Ke každému verši napiš komentář, proč sis jej vybral/a.

Zakroužkuj emotikon, který vyjadřuje, jak snadná pro tebe úloha je.

4. úkol: Rozdělte se do skupin a vytvořte 3 otázky, na něž lze najít odpověď v textu.

Zakroužkuj emotikon, který vyjadřuje, jak snadná pro tebe úloha je.

5. úkol: Své otázky zadejte jiné skupině k vyřešení. Porovnejte očekávané dopovědi.

Zakroužkuj emotikon, který vyjadřuje, jak snadná pro tebe úloha je.

6. Úkol: Úkol: Rozpusťte skupinu a každý sám napiše, co si představuje pod pojmem „opilý koráb“. Využije při tom alespoň jednu metaforu z ukázky. Následuje krátká diskuse.

Zakroužkuj emotikon, který vyjadřuje, jak snadná pro tebe úloha je.

Úprava aktivity provedená na základě poznatků získaných prostřednictvím akčního výzkumu/na základě zpětných vazeb od žáků v kombinaci s vyhodnocením žákovských odpovědí prostřednictvím předem stanovených kritérií:

Počet žáků: 18. Zde k zásadní úpravě pracovního listu nedošlo ani po konzultaci Odborným metodikem oblasti. V první řadě u úkolu č. 1 je vhodné zjistit, zda žáci ví, co je koráb. Některým žákům (v tomto případě se jednalo o 4 žáky) je toto slovo neznámé a úloha by pak nesplnila svoji motivační funkci. Vhodné by mohlo být i nahrazení tohoto slova obrázkem. Úkol č. 1 slouží především k motivaci žáků a zároveň vytváří podporu pro další práci s pracovním listem. Přesto byl vyhodnocen na základě předem stanovených objektivních kritérií. 80 % žáků v úkolu č. 1 nemělo problémy v tom smyslu, že se jim podařilo vytvořit více pojmů, než bylo očekáváno (více než 7) a navíc 80 % žáků označilo úlohu jako jednoduchou nebo více než jednoduchou (z šestistupňové škály uvedli stupeň 1 nebo 2 – vyjádřeno emotikony). Proto doporučuji v pracovním listu ponechat. Navíc očekávané pojmy (námořník, moře) se v řešených pracovních listech objevily z cca 60 %. Lépe si v této úloze vedli žáci prospěchově silnější (podle prospěchu známka z předmětu v pololetí 1 či 2), kteří základní pojmy obohatili o pojmy rozvíjející, což byla menšina, asi 10 %. Asi 20 % žáků uvedlo jen očekávané základní pojmy. Dále se úprava tohoto pracovního listu týkala zejména úkolu č. 3, kde slovo „důležité“ bylo nahrazeno po společné reflexi pracovního listu se žáky pojmem „nejzajímavější“. Žáci tak lépe dokáží verše vyhledat. Přesto tento úkol označili žáci (vzato průměrem) za průměrně jednoduchou či jednodušší (na šestistupňové škále číslo 3 – vyjádřeno emotikony). Verše, které evokují očekávané pojmy, zvolilo správně asi 70 % řešitelů, většina z nich (asi 80 %) dokázala k veršům napsat komentáře. Domnívám se, že to bylo způsobeno již podobnou předchozí prací s textem básně v pracovním listu č. 2. U úkolu č. 4 byl upraven metodický pokyn, kdy očekávané odpovědi si skupiny musí zapsat jinam než do pracovního listu, který poté budou distribuovat jiným skupinám k vyřešení otázek. Úkoly č. 4 a 5 byly vyřešeny všemi skupinami téměř ze 100 %, jen jedna skupina měla problém vytvořit všechny 3 požadované otázky, jednalo se o prospěchově slabší žáky (podle prospěchu známka z předmětu v pololetí 3 či 4). Úkol č. 6 vyřešili téměř všichni, pouze však asi 50 % žáků dokázalo využít metaforu z textu (na základě reflexe práce s pracovním listem se žáky vyšlo najevo, že někteří neznají pojem metafora, před úkolem je tedy vhodné tento pojem zopakovat).

6. PRACOVNÍ LIST Č. 5 – Paul Verlaine – Saturnské básně (Píseň podzimní) (metodika pro učitele)

K tomuto pracovnímu listu je vhodné využít práci se slovníkem Slovník spisovné češtiny či online slovníkem.

1. Úkol: Odpověz na otázku: Jakou náladu (pocity) v tobě převážně vyvolává podzim? Proč? Porovnej svoji odpověď se spolužákem.

Žáci zapíší své pocity, které se jim spojují s podzimním časem a zdůvodní, proč to tak je. Porovnávají ve dvojicích, učitel vybrané žáky oslovuje a vybízí k následné prezentaci jejich názorů. Očekávané odpovědi: smutek, melancholie, klid, krása, únava, barevné listí.

Zakroužkuj emotikon, který vyjadřuje, jak snadná pro tebe úloha je.

2. Úkol: Rozdělte se do dvojic a každý sám si pozorně přečtete text básně, ve slovníku vyhledejte slova Vám nesrozumitelná.

Píseň podzimní

Překlad: František Hrubín

ó podzime,
tak dlouze tvé
housle lkají,
mou duši tou
hrou unylou
utýrají.

Dýchaje tíž,
zesínám, když
orloj slyším,
vše je to tam,
ten žal, co mám,
neutiším.

I odcházím
povětrím zlým,
jehož svistem
jsem hnán sem tam
jak byl bych sám
suchým listem.

8

Zakroužkuj emotikon, který vyjadřuje, jak snadná pro tebe úloha je.

⁸ VERLAINE, Paul. Píseň podzimní [online]. Přel. František Hrubín [cit. 26. 10. 2021]. Dostupné z: <<http://ld.johannesville.net/verlaine-01-saturnske-basne/2>>.

3. Úkol: Do každého řádku napište verš/část z konkrétní sloky, kde podle vaší dvojice lyrický subjekt vyjadřuje své pocity. Připojte svůj komentář s vysvětlením. **Pracuje se v již utvořených dvojicích.**

Vybraný verš ze sloky	Komentář
Sloka č. 1. housle lkají	Vyjadřuje smutek
Sloka č. 2. zesínám, když//ten žal, co mám	Vyjadřuje únavu/Vyjadřuje zármutek
Sloka č. 3. jsem hnán sem a tam	Vyjadřuje nejistotu, rezignaci

Zakroužkuj emotikon, který vyjadřuje, jak snadná pro tebe úloha je.

4. Úkol: Prezentujte svůj výsledek ostatním dvojicím

Žáci porovnávají vzájemně své výsledky, učitel je vybízí k diskusi zejména nad tím, zda a proč se jejich odpovědi liší.

Zakroužkuj emotikon, který vyjadřuje, jak snadná pro tebe úloha je.

5. Úkol: Liší se tvoje pocity, které sis vypsál v úkolu 1. s pocity, které jsou vyjádřeny v básni? Proč myslíš, že to tak je? Zdůvodni.

Žáci porovnávají své prvotní odpovědi s odpověďmi, které našli ve dvojicích v textu. Pod vedením učitele diskutují o rozdílech. Cílem je dovést žáky k pochopení, že ne vždy je jednoduché vyjádřit své emoce jednoznačně či je jednoznačně interpretovat.

Zakroužkuj emotikon, který vyjadřuje, jak snadná pro tebe úloha je.

PRACOVNÍ LIST Č. 5 – Paul Verlaine – Saturnské básně (Píseň podzimní)

1. Úkol: Odpověz na otázku: Jakou náladu (pocity) v tobě převážně vyvolává podzim? Proč? Porovnej svoji odpověď se spolužákem.

Zakroužkuj emotikon, který vyjadřuje, jak snadná pro tebe úloha je.

2. Úkol: Rozdělte se do dvojic a každý sám si pozorně přečtete text básně, ve slovníku vyhledejte slova Vám nesrozumitelná.

Píseň podzimní

Překlad: František Hrubín

Ó podzime,
tak dlouze tvé
housle lkají,
mou duši tou
hrou unylou
utýrají.

Dýchaje tíž,
zesínám, když
orloj slyším,
vše je to tam,
ten žal, co mám,
neutiším.

I odcházím
povětrím zlým,
jehož svistem
jsem hnán sem tam
jak byl bych sám
suchým listem.

Zakroužkuj emotikon, který vyjadřuje, jak snadná pro tebe úloha je.

3. Úkol: Dvojitý zápisník – Do každého řádku napište verš/část z konkrétní sloky, kde podle vaší dvojice lyrický subjekt vyjadřuje své pocity. Připojte svůj komentář s vysvětlením.

Vybraný verš ze sloky	Komentář
Sloka č. 1.	
Sloka č. 2.	
Sloka č. 3.	

Zakroužkuj emotikon, který vyjadřuje, jak snadná pro tebe úloha je.

4. Úkol: Prezentujte svůj výsledek ostatním dvojicím

Zakroužkuj emotikon, který vyjadřuje, jak snadná pro tebe úloha je.

5. Úkol: Liší se tvoje pocity, které sis vypsals v úkolu 1. s pocity, které jsou vyjádřeny v básni? Proč myslíš, že to tak je? Zdůvodni.

Zakroužkuj emotikon, který vyjadřuje, jak snadná pro tebe úloha je.

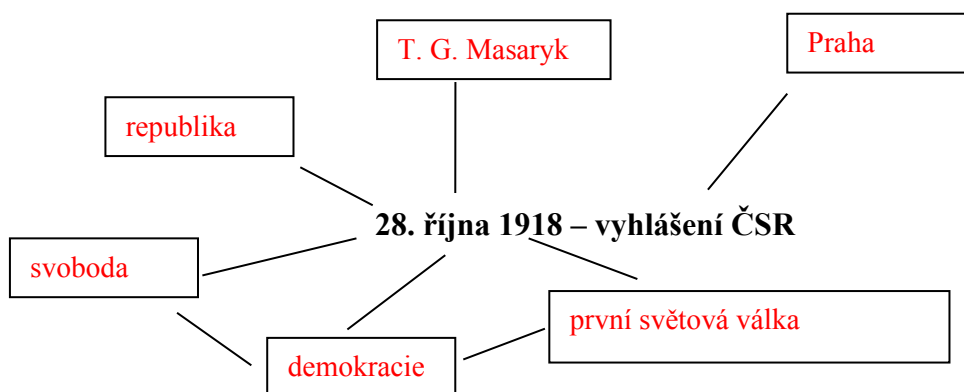
Úprava aktivity provedená na základě poznatků získaných prostřednictvím akčního výzkumu/na základě zpětných vazeb od žáků v kombinaci s vyhodnocením žákovských odpovědí prostřednictvím předem stanovených kritérií:

Počet žáků: 16. První úkol byl žáky vyřešen téměř ze 100 %, přičemž očekávané pojmy (smutek, barevné listí, únava) uvedlo ve svých odpovědích asi 80 % žáků. Cílem tohoto úkolu je navodit pocity vyvolané podzimní atmosférou a tento úkol je zároveň výchozím bodem k úlohám č. 3. a 4. Bylo však nutné změnit zadání úkolu č. 2 a úkoly navazující, kde je efektivnější práce ve dvojicích (v zadání i metodice nahrazena práce ve skupinách), žáci lépe rozebírají báseň ve dvojicích. Aby mohli žáci s básní efektivně pracovat, je vhodné vysvětlit žákům jim nesrozumitelná slova, je vhodné využít slovník. Jelikož žákům činilo v úkolu č. 3 potíže vyhledat konkrétní verše, byla úloha upravena tak, že mohou vyhledat i část sloky. Úlohu pak řešilo úspěšně cca 95 % dvojic, asi 5 % dvojic mělo problémy napsat komentáře k vybraným veršům. Nicméně 95 % žáků hodnotilo úlohu jako lehkou či více než lehkou (vyjádřeno stupni 1 či 2 na šestibodové škále emotikonů). Úkol č. 5 byl vyřešen téměř všemi žáky, 90 % z nich uvedlo i odůvodnění své odpovědi. Zajímavostí je, že asi 80 % procent žáků uvedlo, že se shodují jejich pocity s pocity lyrického subjektu v básni, 20 % uvádělo pocity opačné. Z toho však nelze vyvozovat žádné závěry, jedná se o ryze subjektivní záležitost. Celkově byl tento pracovní list vnímán 90% žáky jako jednoduchý (ve srovnání s přechozími pracovními listy) a srozumitelný (subjektivní názor).

7. PRACOVNÍ LIST Č. 6 – Vznik Československé republiky (metodika pro učitele)

1. Úkol: Rozdělte se do skupin a vytvořte myšlenkovou mapu na téma: 28. října 1918. Využijte učebnice, internet.

Žáci vytváří myšlenkovou mapu na základě dosavadních znalostí, vyhledávají v učebnicích či na internetu.

Zakroužkuj emotikon, který vyjadřuje, jak snadná pro tebe úloha je.

2. Úkol: Ve skupinách: Představte si, že budeš/te prezidentem/prezidentkou nově vznikajícího státu. Sepište 5 nejdůležitějších pravidel, podle kterých se budou lidé ve vašem státě řídit (můžete se inspirovat u jiných skupin při prezentaci svých řešení):

-
-
-
-
-

Žáci by měli představit hodnoty, které ve státě považují za nejdůležitější. Pracují ve skupinách, společně se dohodnou na společných bodech. Následuje prezentace ostatním skupinám. Učitel vede žáky i k argumentaci.

Zakroužkuj emotikon, který vyjadřuje, jak snadná pro tebe úloha je.

3. Úkol: Ve dvojicích: Přečtěte si úryvek z tzv. Washingtonské deklarace a podtrhněte slova, kterým nerozumíte.

Načtneme jen hlavní zásady ústavy československého národa. Konečné rozhodnutí o ústavě samé náleží zákonitě zvoleným zástupcům osvobozeného a sjednoceného národa.

1. Československý stát bude republikou.
2. Ve stálé snaze o pokrok zaručí úplnou svobodu svědomí, náboženství a vědy, literatury a umění, slova, tisku a práva shromažďovacího a petičního.
3. Církev bude odloučena od státu.
4. Naše demokracie bude spočívati na všeobecném právu hlasovacím.
5. Ženy budou postaveny politicky, sociálně a kulturně na roveň mužům.
6. Práva menšiny budou chráněna poměrným zastoupením; národní menšiny budou požívatí rovných práv.
7. Vláda bude míti formu parlamentární a bude uznávati zásady iniciativy a referenda.
8. Stálé vojsko nahrazeno bude milicí.
9. Československý národ provede dalekosáhlé sociální a hospodářské reformy; velkostatky budou vyvlastněny pro domácí koloniaci; výsady šlechtické budou zrušeny.
10. Národ náš převezme svou část předválečného státního dluhu rakousko-uherského; válečné dluhy ponecháme těm, kdo do nich zabředli.
11. Ve své zahraniční politice přijme československý národ plnou část odpovědnosti za reorganisaci východní Evropy. Přijímá cele demokratický a sociální princip národnostní a souhlasí s naukou, že veškeré úmluvy a smlouvy mají býti sjednány otevřeně a upřímně, bez tajné diplomacie.
12. Naše ústava postará se o účinnou, rozumnou a spravedlivou vládu, která vyloučí jakékoliv zvláštní výsady a znemožní třídní zákonodárství.

Demokracie porazila theokratickou autokracii. Militarism je zničen – demokracie je vítěznou; na základech demokracie lidstvo bude reorganisováno. Mocnosti temnoty sloužily vítězství světla – vytoužený věk lidstva vzchází. Věříme v demokracii, věříme ve svobodu – a ve svobodu vždy větší a větší.

Dáno v Paříži, dne 18. října 1918.

Profesor T. G. Masaryk, předseda ministerské rady a ministr financí.

Generál Dr. Milan Štefánik, ministr národní obrany.

Dr. Edvard Beneš, ministr zahraničních záležitostí a ministr vnitra.⁹

Po přečtení textu si žáci ve spolupráci s učitelem vysvětlí jim nesrozumitelná slova. Mohou vyhledávat na internetu.

Zakroužkuj emotikon, který vyjadřuje, jak snadná pro tebe úloha je.

4. Úkol: Porovnej své odpovědi z úkolu č. 2 s textem v úkolu č. 3. Shoduješ se v některém bodě? Diskutuj. Navrhni body, které bys nyní doplnil do úkolu č. 2.

Opět následuje návrat žáků ke skupinové práci. Žáci diskutují nad tím, jaké hodnoty jsou pro ně podstatné a do jaké míry se shodují s těmi, které představili naši nevýznamnější prvorepublikoví politici. Poté po jednotlivých skupinách následuje prezentace výsledků srovnání, učitel vede žáky k argumentaci.

Zakroužkuj emotikon, který vyjadřuje, jak snadná pro tebe úloha je.

⁹ Washingtonská deklarace [online]. [cit. 15. 12. 2021]. Dostupné z: <<http://www.bigy-cb.cz/bigy/dokumenty-k-ceskym-dejinam/washingtonska-deklarace-18-10-1918/>>.

PRACOVNÍ LIST Č. 6 – Vznik Československé republiky

1. Úkol: Rozdělte se do skupin a vytvořte myšlenkovou mapu na téma: 28. října 1918. Využijte internet.

28. října 1918 – vyhlášení ČSR

Zakroužkuj emotikon, který vyjadřuje, jak snadná pro tebe úloha je.

2. Úkol: Ve skupinách: Představte si, že budeš/te prezidentem/prezidentkou nově vznikajícího státu. Sepište 5 nejdůležitějších pravidel, podle kterých se budou lidé ve vašem státě řídit (můžete se inspirovat u jiných skupin při prezentaci svých řešení):

-
-
-
-
-

Zakroužkuj emotikon, který vyjadřuje, jak snadná pro tebe úloha je.

3. Úkol: Ve dvojicích: Přečtěte si úryvek z tzv. Washingtonské deklarace a podtrhněte slova, kterým nerozumíte.

Načtneme jen hlavní zásady ústavy československého národa. Konečné rozhodnutí o ústavě samé náleží zákonitě zvoleným zástupcům osvobozeného a sjednoceného národa.

1. Československý stát bude republikou.
2. Ve stálé snaze o pokrok zaručí úplnou svobodu svědomí, náboženství a vědy, literatury a umění, slova, tisku a práva shromažďovacího a petičního.
3. Církev bude odloučena od státu.
4. Naše demokracie bude spočívat na všeobecném právu hlasovacím.
5. Ženy budou postaveny politicky, sociálně a kulturně na roveň mužům.
6. Práva menšiny budou chráněna poměrným zastoupením; národní menšiny budou požívat rovných práv.
7. Vláda bude mít formu parlamentární a bude uznávat zásady iniciativy a referenda.
8. Stálé vojsko nahrazeno bude milicí.
9. Československý národ provede dalekosáhlé sociální a hospodářské reformy; velkostatky budou vyvlastněny pro domácí kolonizaci; výsady šlechtické budou zrušeny.
10. Národ náš převezme svou část předválečného státního dluhu rakousko-uherského; válečné dluhy ponecháme těm, kdo do nich zabředli.
11. Ve své zahraniční politice přijme československý národ plnou část odpovědnosti za reorganizaci východní Evropy. Přijímá cele demokratický a sociální princip národnostní a souhlasí s naukou, že veškeré úmluvy a smlouvy mají být sjednány otevřeně a upřímně, bez tajné diplomacie.
12. Naše ústava postará se o účinnou, rozumnou a spravedlivou vládu, která vyloučí jakékoliv zvláštní výsady a znemožní třídní zákonodárství.

Demokracie porazila theokratickou autokracii. Militarismus je zničen – demokracie je vítěznou; na základech demokracie lidstvo bude reorganizováno. Mocnosti temnoty sloužily vítězství světla – vytoužený věk lidstva vzchází. Věříme v demokracii, věříme ve svobodu – a ve svobodu vždy větší a větší.

Dáno v Paříži, dne 18. října 1918.

Profesor T. G. Masaryk, předseda ministerské rady a ministr financí.

Generál Dr. Milan Štefánik, ministr národní obrany.

Dr. Edvard Beneš, ministr zahraničních záležitostí a ministr vnitra.

Zakroužkuj emotikon, který vyjadřuje, jak snadná pro tebe úloha je.

4. Úkol: Porovnej své odpovědi z úkolu č. 2 s textem v úkolu č. 3. Shoduješ se v některém bodě? Diskutuj. Navrhni body, které bys nyní doplnil do úkolu č. 2.

Zakroužkuj emotikon, který vyjadřuje, jak snadná pro tebe úloha je.

Úprava aktivity provedená na základě poznatků získaných prostřednictvím akčního výzkumu/na základě zpětných vazeb od žáků v kombinaci s vyhodnocením žákovských odpovědí prostřednictvím předem stanovených kritérií:

Počet žáků: 18. Úkol č. 1 má za cíl především vytvořit povědomí žáků o událostech či osobnostech a pojmech vztahujících se k 28. říjnu 1918 (proto mohou čerpat informace i z učebnic i internetu). Žáci pracovali ve skupinách a tento úkol úspěšně vyřešily všechny skupiny, navíc asi 50 % pracovních listů obsahovalo kromě očekávaných pojmů (6) pojmů více a navíc tyto žáci doplnili i o pojmy rozvíjející. Zajímavostí je, že jméno 1. československého prezidenta se v pracovních listech objevilo v 90 % případů. Všechny 5 pravidel požadovaných v úkolu č. 2 se podařilo vytvořit asi 60 % žáků, souhrnně vzato úkol vnímali jako průměrně snadný (vyjádřeno stupni 3 či 4 na šestibodové škále emotikonů), pouze jedna skupina jej označila jako obtížný (stupeň 1 na šestibodové škále) a nedokázala vymyslet všech 5 požadovaných pravidel. Z následné reflexe pracovního listu se žáky vyplynulo, že zkrátka nedokázali vymyslet pravidla, která by považovali za smysluplná. Proto bylo zadání doplněno o informaci, že se mohou inspirovat od ostatních skupin po vzájemné prezentaci svých řešení. V úkolu č. 4 našlo shodu s vlastním řešením z úkolu č. 2 asi 60 % žáků, avšak návrhy na doplnění bodů do úkolu č. 2. dokázalo vytvořit pouze 22 % žáků! Přesto doporučuji v pracovním listu ponechat, jelikož se jedná o klíčovou úlohu. Neúspěch žáků u této úlohy vyplynul z nedostatečné časové dotace pro řešení pracovního listu.

8. PRACOVNÍ LIST Č. 7 – Mnichovská dohoda (metodika pro učitele)

1. Úkol: asociace na téma Mnichovská dohoda (2 minuty). **Po asociacích následuje společné shrnutí a opakování na téma Mnichovská dohoda. Aktivitu je vhodné zařadit do výuky až po výkladu dané látky. Očekávaná slova: o nás bez nás, Sudety, velmoci, pohraničí, zrada, 1938 aj.**

Zakroužkuj emotikon, který vyjadřuje, jak snadná pro tebe úloha je.

2. Úkol: Přečtete si text a podtrhněte slova, kterým nerozumíte. **Po přečtení textu si žáci ve spolupráci s učitelem vysvětlí jim nesrozumitelná slova. Mohou vyhledávat na internetu.**

Německo, Spojené království, Francie a Itálie se shodly se zřetelem k dohodě, již bylo v podstatě dosaženo o odstoupení sudetoněmeckého území, na těchto podmínkách a způsobech tohoto odstoupení a na opatřeních, jež třeba proto učinit, a prohlašují, že podle této dohody je každý jednotlivě odpověden za kroky, které je třeba učinit, aby bylo zajištěno její provedení.

§ 1

Vyklizování započne 1. října.

§ 2

Spojené království, Francie a Itálie se shodují v tom, že vyklizení bude provedeno do 10. října, a to bez ničení jakýchkoli existujících zařízení, a že československá vláda je odpovědna za to, že vyklizení bude provedeno bez poškození uvedených zařízení

§ 3

Podmínky vyklizení podrobně určí mezinárodní výbor, složený ze zástupců Německa, Spojeného království, France, Itálie a Československa.

§ 4

Postupné obsazování převážně německých území německými oddíly započne 1. října. Čtyři územní úseky, označené na přiložené mapě, obsadí německé oddíly v tomto pořadí:

úsek označený I. - 1. a 2. října,

úsek označený II. - 2. a 3. října,

úsek označený III. - 3., 4. a 5. října,

úsek označený IV. - 6. a 7. října.

Výše uvedený mezinárodní výbor bez odkladu vymezí zbývající území převážně německého charakteru a německé oddíly je obsadí do 10. října.

§ 5

Mezinárodní výbor uvedený v § 3 určí území, v nichž se má provést lidové hlasování. Tato území budou až do skončení lidového hlasování obsazena mezinárodními jednotkami. Týž výbor určí způsob, jakým se má lidové hlasování provést, přičemž bude vycházet ze způsobu hlasování v Sársku. Výbor stanoví rovněž den, kdy se lidové hlasování bude konat; tento den nesmí být pozdější než konec listopadu.

§ 6

Konečné vymezení hranic provede mezinárodní výbor. Tento výbor je oprávněn doporučit čtyřem mocnostem - Německu, Spojenému království, Francii a Itálii - v určitých výjimečných případech menší odchylky od přísně etnografického stanovení pásem, jež mají být převedena bez lidového hlasování.

§ 7

Zavede se opční právo pro přesídlení do odstoupených území a pro vystěhování z nich. Opce musí být provedena během šesti měsíců ode dne uzavření této dohody. Německo-československý výbor určí podrobnosti opce, uváží způsob, jak usnadnit výměnu obyvatelstva, a vyjasní základní otázky, které z této výměny vzniknou.

§ 8

Československá vláda propustí ve lhůtě čtyř týdnů ode dne uzavření této dohody sudetské Němce, kteří si toto propuštění přejí, ze svých vojenských a policejních jednotek. V téže lhůtě propustí československá vláda sudetoněmecké vězně, kteří si odpykávají tresty odnětí svobody za politické trestné činy.

Mnichov 29. září 1939

podepsáni

Adolf. Hitler
Edward Daladier
Benito Mussolini
Neville Chamberlain¹⁰

Vyobrazení Mnichovské dohody¹¹

Zakroužkuj emotikon, který vyjadřuje, jak snadná pro tebe úloha je.

¹⁰ vojenstvi.cz.[online]. [cit. 2019-06-24]. Dostupné z WWW: <<http://military.cz/opevneni/mnichov.html>>

¹¹ Cs.wikipedia.org. [online]. [cit. 2019-06-24]. Dostupné z WWW: <<http://cs.wikipedia.org/wiki/Mnichovsk%C3%A>>.

3. úkol: Pracujte ve dvojicích. Do pravého sloupce si pište poznámky, výpisky a postřehy. Na základě těchto poznámek se pak pokuste o zobecnění (vyvození závěru) do levého sloupce. Závěrečné shrnutí napište jako ucelený odstavec, nikoli v bodech. **V tomto úkolu použijí žáci metodu Cornell Notes Template, je nutné ji předem žákům vysvětlit. Metoda umožňuje identifikaci klíčových bodů z textu a zpřehledňuje získané informace. Do pravého sloupce si žáci píšou poznámky, výpisky a postřehy. Na základě těchto poznámek se pak pokusí o zobecnění (vyvození závěru) do levého sloupce. Závěrečné shrnutí napíšou jako ucelený odstavec, nikoli v bodech.**

Např.

Zobecnění, vyvození závěru	Výpisky, důkazy
odstoupení sudetoněmeckého území určí mezinárodní výbor	1. října
	Německo, Spojené království, Francie a Itálie
	vyklizení území
	obsazování německými oddíly
důsledky dohody	vymezení hranic
	přesídlení, propuštění sudetských Němců
Shrnutí I.	
Tato dohoda určuje podmínky odstoupení sudetoněmeckého území Německu, určuje pravidla a způsob, jak vše bude probíhat. Klíčovou roli zde má výbor států bez Československa.	

Zakroužkuj emotikon, který vyjadřuje, jak snadná pro tebe úloha je.

4. úkol: Rozdělte se do skupin a porovnejte si svá Shrnutí I. V čem se shodujete, v čem ne? Dohodněte se na společné verzi:

Shrnutí II.

V poslední aktivitě žáci díky práci ve skupinách podrobí své závěry srovnání s prací jiných dvojic a společně se dohodnou na shrnutí nejdůležitějších informací z textu.

Zakroužkuj emotikon, který vyjadřuje, jak snadná pro tebe úloha je.

PRACOVNÍ LIST Č. 7 – Mnichovská dohoda

1. Úkol: asociace na téma Mnichovská dohoda (2 minuty)

Zakroužkuj emotikon, který vyjadřuje, jak snadná pro tebe úloha je.

2. Úkol: Přečtete si text a podtrhněte slova, kterým nerozumíte.

Německo, Spojené království, Francie a Itálie se shodly se zřetelem k dohodě, již bylo v podstatě dosaženo o odstoupení sudetoněmeckého území, na těchto podmínkách a způsobech tohoto odstoupení a na opatřeních, jež třeba proto učinit, a prohlašují, že podle této dohody je každý jednotlivě odpověden za kroky, které je třeba učinit, aby bylo zajištěno její provedení.

§ 1

Vyklizování započne 1. října.

§ 2

Spojené království, Francie a Itálie se shodují v tom, že vyklizení bude provedeno do 10. října, a to bez ničení jakýchkoli existujících zařízení, a že československá vláda je odpovědna za to, že vyklizení bude provedeno bez poškození uvedených zařízení

§ 3

Podmínky vyklizení podrobně určí mezinárodní výbor, složený ze zástupců Německa, Spojeného království, France, Itálie a Československa.

§ 4

Postupné obsazování převážně německých území německými oddíly započne 1. října. Čtyři územní úseky, označené na přiložené mapě, obsadí německé oddíly v tomto pořadí:

úsek označený I. - 1. a 2. října,

úsek označený II. - 2. a 3. října,

úsek označený III. - 3., 4. a 5. října,

úsek označený IV. - 6. a 7. října.

Výše uvedený mezinárodní výbor bez odkladu vymezí zbývající území převážně německého charakteru a německé oddíly je obsadí do 10. října.

§ 5

Mezinárodní výbor uvedený v § 3 určí území, v nichž se má provést lidové hlasování. Tato území budou až do skončení lidového hlasování obsazena mezinárodními jednotkami. Týž výbor určí způsob, jakým se má lidové hlasování provést, přičemž bude vycházet ze způsobu hlasování v Sársku. Výbor stanoví rovněž den, kdy se lidové hlasování bude konat; tento den nesmí být pozdější než konec listopadu.

§ 6

Konečné vymezení hranic provede mezinárodní výbor. Tento výbor je oprávněn doporučit čtyřem mocnostem -

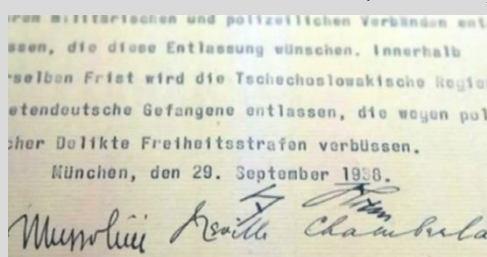
Německu, Spojenému království, Francii a Itálii - v určitých výjimečných případech menší odchylky od přísně etnografického stanovení pásem, jež mají být převedena bez lidového hlasování.

§ 7

Zavede se opční právo pro přesídlení do odstoupených území a pro vystěhování z nich. Opce musí být provedena během šesti měsíců ode dne uzavření této dohody. Německo-československý výbor určí podrobnosti opce, uváží způsob, jak usnadnit výměnu obyvatelstva, a vyjasní základní otázky, které z této výměny vzniknou.

§ 8

Československá vláda propustí ve lhůtě čtyř týdnů ode dne uzavření této dohody sudetské Němce, kteří si toto propuštění přejí, ze svých vojenských a policejních jednotek. V téže lhůtě propustí československá vláda sudetoněmecké vězně, kteří si odpykávají tresty odnětí svobody za politické trestné činy.

Mnichov 29. září 1939

podepsáni

*Adolf. Hitler
Edward Daladier
Benito Mussolini
Neville Chamberlain*

Vyobrazení Mnichovské dohody

Zakroužkuj emotikon, který vyjadřuje, jak snadná pro tebe úloha je.

3. úkol: Pracujte ve dvojicích. Do pravého sloupce si pište poznámky, výpisky a postřehy. Na základě těchto poznámek se pak pokuste o zobecnění (vyvození závěru) do levého sloupce. Závěrečné shrnutí napište jako ucelený odstavec, nikoli v bodech.

Zobecnění, vyvození závěru	Výpisky, důkazy
Shrnutí I.	

Zakroužkuj emotikon, který vyjadřuje, jak snadná pro tebe úloha je.

4. úkol: Rozdělte se do skupin a porovnejte si svá Shrnutí I. V čem se shodujete, v čem ne? Dohodněte se na společné verzi:

Shrnutí II.

Zakroužkuj emotikon, který vyjadřuje, jak snadná pro tebe úloha je.

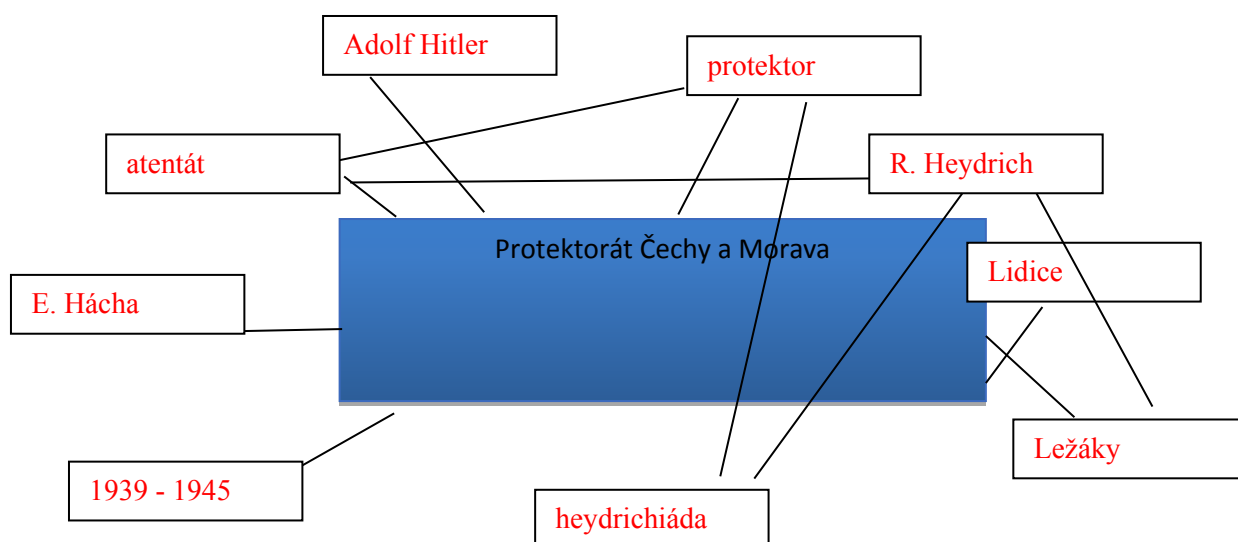

Úprava aktivity provedená na základě poznatků získaných prostřednictvím akčního výzkumu/na základě zpětných vazeb od žáků v kombinaci s vyhodnocením žákovských odpovědí prostřednictvím předem stanovených kritérií:

Počet žáků: 12. U tohoto pracovního listu byl doplněn dodatečně úkol č. 1, kdy si pomocí metody funkční asociace a pomocí následné prezentace výsledků žáci společně pod vedením učitele upřesní téma, na které je pracovní list zaměřen. Z očekávaného množství pojmů (cca 6) se více než 5 pojmů podařilo vytvořit asi 90 % žáků, přičemž 90 % z nich hodnotilo úlohu jako jednoduchou či více než jednoduchou (vyjádřeno stupněm 5 či 6 na šestistupňové emotikonové škále). Úspěch v řešení této úlohy byl dán patrně tím, že téma se probíralo v předchozí vyučovací hodině. Úkol č. 2 byl využitím metody Cornell Notes Template, kdy výpisky z textu vytvořilo cca 90 % žáků, zobecnění provedlo asi 50 % z nich, avšak závěrečné shrnutí I. dokázalo vytvořit pouze 30 % žáků! Domnívám se, že to bylo způsobeno tím, že tuto metodu žáci dříve nepoužívali a pro mnohé z nich bylo složité vyvozovat obecné závěry. Proto tuto úlohu hodnotilo 90 % žáků jako těžší či více než těžší (vyjádřeno stupněm 2 či 3 na šestistupňové emotikonové škále). 10 % žáků si s úlohou neporadilo vůbec (jednalo se o žáky prospěchově slabší – dle prospěchu v pololetí známka 4). Následný úkol č. 4 však vyřešilo více než 90 % žáků, jelikož i neúspěšné dvojice mohly konfrontovat svůj pracovní list s úspěšnými řešiteli a úkol nakonec vyřešili ve spolupráci. Zároveň tento úkol označili žáci vzato průměrem jako průměrně víceméně lehký či lehký (vyjádřeno stupněm 4 či 5 na šestistupňové emotikonové škále). Tento pracovní list tak neseznamoval s většími úpravami (kromě již zmíněného doplnění o úkol č. 1), jelikož rozvíjí čtenářskou gramotnost u různých typů žáků, kdy méně zdatní řešitelé se mohou inspirovat od žáků úspěšnějších.

9. PRACOVNÍ LIST Č. 8 – Protektorát Čechy a Morava (metodika pro učitele)

1. úkol: Práce ve skupinách: Vytvořte myšlenkovou mapu: Žáci ve skupinách vytváří myšlenkovou mapu, mohou pracovat i jako kolektiv a myšlenkovou mapu vytvářejí společně na tabuli.

Zakroužkuj emotikon, který vyjadřuje, jak snadná pro tebe úloha je.

2. Úkol: Pokračujte v práci ve skupině a vžijte se do postavy diktátora, který chce ovládnout území cizího státu. Jakých 5 pravidel na ovládnutém území byste stanovili?

např.

- zřízení vlastní vlády
- odstranění odpůrců
- obsazení území vlastním vojskem
- změna právních předpisů
- absolutní poslušnost občanů

Zakroužkuj emotikon, který vyjadřuje, jak snadná pro tebe úloha je.

Žáci se dohodnou na seznamu společně ve skupinách. Poté se rozdělí opět na jednotlivce a postupují k dalšímu úkolu.

3. úkol: Přečtete si text a podtrhněte slova, kterým nerozumíte.

Hitlerův výnos o zřízení Protektorátu Čechy a Morava (zkráceno – vybrané články)

Článek 2.

(1) Obyvatelé protektorátu, kteří jsou příslušníky německého národa, stávají se německými státními příslušníky a podle předpisů zákona o říšských občanech z 15. září 1935 (Říš. Zák. I., str. 1146) říšskými občany. Pro ně platí tudíž také ustanovení na ochranu německé krve a německé cti. Podléhají německé soudní pravomoci.

(2) Ostatní obyvatelé Čech a Moravy stávají se státními příslušníky Protektorátu Čechy a Morava.

Článek 3.

(1) Protektorát Čechy a Morava jest autonomní a spravuje se sám.

(2) Vykonává svoje výsostná práva, náležející mu v rámci protektorátu, ve shodě s politickými, vojenskými a hospodářskými potřebami Říše.

(3) Tato výsostná práva jsou vykonávána vlastními orgány a vlastními úřady s vlastními úředníky.

Článek 5.

(1) Jako zástupce říšských zájmů jmenuje Vůdce a říšský kancléř "Říšského protektora v Čechách a na Moravě". Jeho úřední sídlo jest Praha.

(2) Říšský protektor jako zástupce Vůdce a říšského kancléře a jako zmocněnec říšské vlády má úkol pečovati, aby bylo dbáno politických směrnic Vůdce a říšského kancléře.

(3) Členové vlády protektorátu jsou potvrzováni říšským protektorem. Potvrzení může býti odvoláno.

Článek 6.

(1) Zahraniční věci protektorátu, obzvláště ochranu jeho státních příslušníků v cizině, zastává Říše. Říše povede zahraniční věci tak, jak to odpovídá společným zájmům.

(2) Protektorát obdrží zástupce u říšské vlády s úředním označením "vyslanec".

Článek 7.

(1) Říše poskytuje protektorátu vojenskou ochranu.

(2) Vykonávajíc tuto ochranu, udržuje Říše v protektorátu posádky a vojenská zařízení.

(3) Pro udržení vnitřní bezpečnosti a pořádku může protektorát zříditi vlastní sbory.

Článek 8.

Říše vykonává bezprostřední dohled na dopravnictví, jakož i na pošty a telekomunikace.

Článek 9.

Protektorát náleží k celnímu území Německé říše a podléhá její celní výsosti.

Článek 10.

(1) Zákonitým platidlem jest vedle říšské marky protektorátní koruna.

V Praze dne 16. března 1939.

Vůdce a říšský kancléř:

Adolf Hitler

Říšský ministr vnitra:

Dr. Frick

Říšský ministr zahraničí:

Joachim von Ribbentrop

Říšský ministr a přednosta říšské kanceláře:

Dr. Lammers¹²

Po přečtení textu si žáci společně s učitelem vysvětlí nesrozumitelná slova. Poté žáci pokračují nejlépe opět ve skupině k následujícímu úkolu.

Zakroužkuj emotikon, který vyjadřuje, jak snadná pro tebe úloha je.

¹² Holocaust.cz.[online]. [cit. 2022-09-01]. Dostupné z WWW: < <https://www.holocaust.cz/dejiny/soa/zide-v-ceskych-zemich-a-konecne-reseni-zidovske-otazky/protizidovska-politika-po-zrizeni-protektoratu-cechy-a-morava/protektorat-cechy-a-morava/vynos-vudce-a-risskeho-kanclere-o-protektoratu-cechy-a-morava-ze-dne-16-brezna-1939/>>

4. úkol: Vypiš z textu 5 pravidel, která stanovil Hitler ve svém výnosu a porovnejte je se svými odpověďmi z 2. úkolu. V čem se shodujete? V čem se lišíte? Vyznačte do tabulky a diskutujte.

Moje pravidla	Hitlerova pravidla
zřízení vlastní vlády	Změna občanství obyvatelstva
odstranění odpůrců	Právní propojení protektorátu s Německem
obsazení území vlastním vojskem	Zřízení funkce protektora
změna právních předpisů	Vojenská „ochrana“ území a ovládnutí území
absolutní poslušnost občanů	Stanovení nové měny na území

Žáci pracují ve skupině a hledají průsečík mezi svými nápady a přečteným textem. Je vhodné, aby učitel nejprve se žáky shrnul očekávaná řešení a popřípadě je doplnil výkladem. Následuje prezentace výsledků a shrnutí aktivity.

Zakroužkuj emotikon, který vyjadřuje, jak snadná pro tebe úloha je.

PRACOVNÍ LIST Č. 8 – Protektorát Čechy a Morava

1. úkol: Práce ve skupinách: Vytvořte myšlenkovou mapu:

Protektorát Čechy a Morava

Zakroužkuj emotikon, který vyjadřuje, jak snadná pro tebe úloha je.

2. Úkol: Pokračujte v práci ve skupině a vžijte se do postavy diktátora, který chce ovládnout území cizího státu. Jakých 5 pravidel na ovládnutém území byste stanovili?

-
-
-
-
-

Zakroužkuj emotikon, který vyjadřuje, jak snadná pro tebe úloha je.

3. úkol: Přečtěte si text a podtrhněte slova, kterým nerozumíte.

Hitlerův výnos o zřízení Protektorátu Čechy a Morava (zkráceno – vybrané články)

Článek 2.

(1) Obyvatelé protektorátu, kteří jsou příslušníky německého národa, stávají se německými státními příslušníky a podle předpisů zákona o říšských občanech z 15. září 1935 (Říš. Zák. I., str. 1146) říšskými občany. Pro ně platí tudíž také ustanovení na ochranu německé krve a německé cti. Podléhají německé soudní pravomoci.

(2) Ostatní obyvatelé Čech a Moravy stávají se státními příslušníky Protektorátu Čechy a Morava.

Článek 3.

(1) Protektorát Čechy a Morava jest autonomní a spravuje se sám.

(2) Vykonává svoje výsostná práva, náležející mu v rámci protektorátu, ve shodě s politickými, vojenskými a hospodářskými potřebami Říše.

(3) Tato výsostná práva jsou vykonávána vlastními orgány a vlastními úřady s vlastními úředníky.

Článek 5.

(1) Jako zástupce říšských zájmů jmenuje Vůdce a říšský kancléř "Říšského protektora v Čechách a na Moravě". Jeho úřední sídlo jest Praha.

(2) Říšský protektor jako zástupce Vůdce a říšského kancléře a jako zmocněnec říšské vlády má úkol pečovati, aby bylo dbáno politických směrnic Vůdce a říšského kancléře.

(3) Členové vlády protektorátu jsou potvrzováni říšským protektorem. Potvrzení může býti odvoláno.

Článek 6.

(1) Zahraniční věci protektorátu, obzvláště ochranu jeho státních příslušníků v cizině, zastává Říše. Říše povede zahraniční věci tak, jak to odpovídá společným zájmům.

(2) Protektorát obdrží zástupce u říšské vlády s úředním označením "vyslanec".

Článek 7.

(1) Říše poskytuje protektorátu vojenskou ochranu.

(2) Vykonávajíc tuto ochranu, udržuje Říše v protektorátu posádky a vojenská zařízení.

(3) Pro udržení vnitřní bezpečnosti a pořádku může protektorát zříditi vlastní sbory.

Článek 8.

Říše vykonává bezprostřední dohled na dopravnictví, jakož i na pošty a telekomunikace.

Článek 9.

Protektorát náleží k celnímu území Německé říše a podléhá její celní výsosti.

Článek 10.

(1) Zákonitým platidlem jest vedle říšské marky protektorátní koruna.

V Praze dne 16. března 1939.

Vůdce a říšský kancléř:

Adolf Hitler

Říšský ministr vnitra:

Dr. Frick

Říšský ministr zahraničí:

Joachim von Ribbentrop

Říšský ministr a přednosta říšské kanceláře:

Dr. Lammers

Zakroužkuj emotikon, který vyjadřuje, jak snadná pro tebe úloha je.

4. úkol: Vypiš z textu 5 pravidel, která stanovil Hitler ve svém výnosu a porovnejte je se svými odpověďmi z 2. úkolu. V čem se shodujete? V čem se lišíte? Vyznačte do tabulky a diskutujte.

Moje pravidla	Hitlerova pravidla

Zakroužkuj emotikon, který vyjadřuje, jak snadná pro tebe úloha je.

Úprava aktivity provedená na základě poznatků získaných prostřednictvím akčního výzkumu/na základě zpětných vazeb od žáků v kombinaci s vyhodnocením žákovských odpovědí prostřednictvím předem stanovených kritérií:

Počet žáků: 22. Úkol č. 1 má spíše motivační funkci a zároveň vytváří oporu pro řešení dalších úkolů v pracovním listu. Byl řešen společně s celou třídou na tabuli, asi proto nebyl problém vytvořit i více pojmů, než bylo očekáváno (9), dokonce se podařilo vytvořit asi 8 pojmů rozvíjejících pojmy základní. Úkol byl hodnocen žáky (vzato průměrem) jako lehký či víceméně lehký (stupeň 5 či 6 na šestistupňové emotikonové škále). Ani úkol č. 2 nečinil žákům velké problémy, více než 5 očekávaných pravidel vytvořilo 80 % skupin, pouze jedna skupina vytvořila pravidla 4. V klíčové úloze č. 4 dokázalo z textu vyvodit „Hitlerova pravidla“ taktéž 80 % skupin, pouze jedna skupina identifikovala pravidla 4. Méně úspěšní žáci si však mohou doplnit správná řešení v konfrontaci s ostatními žáky. Tuto úlohu však hodnotili žáci jako těžší či více než těžší (průměrem vzato stupeň 2 či 3 na šestistupňové emotikonové škále). Z následné společné reflexe pracovního listu se žáky vyplynulo, že největší problém jim činilo prezentovat průsečíky mezi úkolem 2. a 4. ostatním skupinám a diskutovat o nich. Tento pracovní list tak klade vyšší nároky na učitele, je vhodné jej zařadit spíše po seznámení se s látkou protektorátu Čechy a Morava a vést žáky k vysvětlování nalezených pojmů (pravidel) v textu při diskusi.

10. PRACOVNÍ LIST Č. 9 – Okupace 1968 (metodika pro učitele)

1. úkol: Napiš během jedné minuty vše, co se ti vybaví, když se řekne slovo „okupace“. **Žáci pracují samostatně metodou (funkční) asociace, učitel může stanovit časový limit, např. 2 minuty. Očekávané odpovědi např.: cizí vojska, násilí, tanky, letadla, konec svobody, Rusové, Sovětský svaz, Varšavská smlouva.**

Zakroužkuj emotikon, který vyjadřuje, jak snadná pro tebe úloha je.

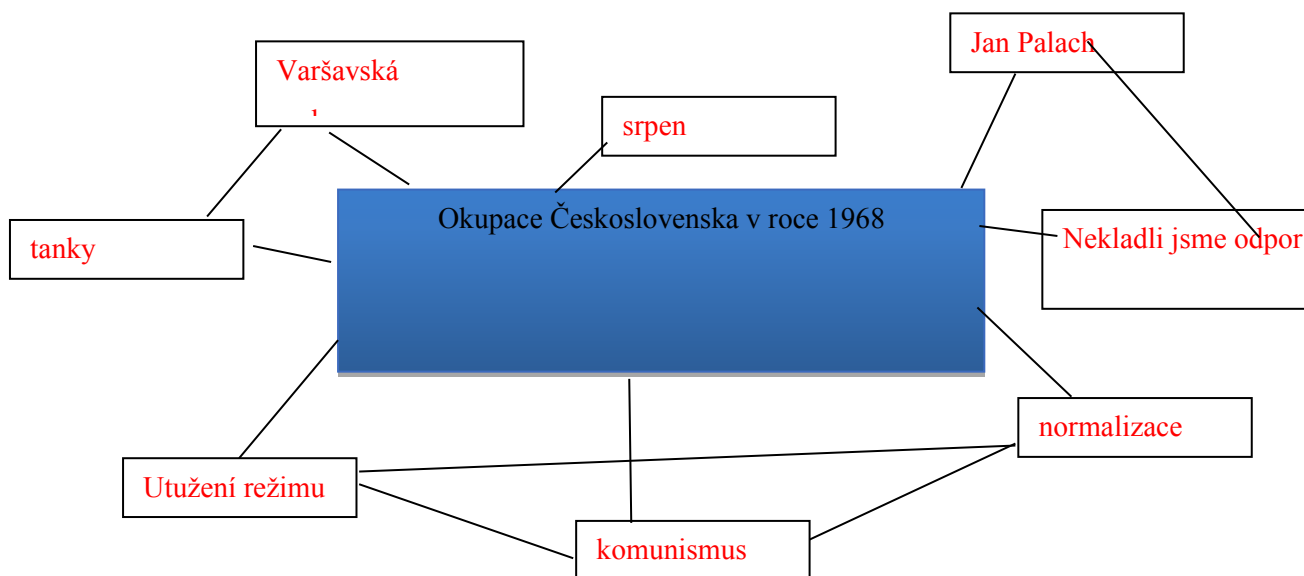
2. úkol: Porovnej své myšlenky ve dvojici se svým sousedem. V čem se shodujete? Co bys po diskusi určitě doplnil/a do svého „seznamu“?

Žáci porovnávají své výsledky ve dvojicích, vzájemně konfrontují své odpovědi a poté učitel vybere k prezentaci některé dvojice. Vede žáky ke kultivovanému vyjádření svých myšlenek a vysvětlení důvodů, jaké položky do svého seznamu doplnili.

Zakroužkuj emotikon, který vyjadřuje, jak snadná pro tebe úloha je.

3. úkol: Vytvoř myšlenkovou mapu:

Žáci mohou pracovat samostatně, ve dvojicích či skupinách, záleží na úrovni žáků (učitel posoudí), lze vytvářet i společně na tabuli či s pomocí internetu. Poté se žáci opět rozdělí do dvojic a postupují k dalšímu úkolu.

Zakroužkuj emotikon, který vyjadřuje, jak snadná pro tebe úloha je.

4. úkol: Pracujte ve dvojici takto: Nejprve v textu vyhledejte Vám nesrozumitelná slova a o jejich vysvětlení požádejte učitele. Poté čtete text tímto způsobem: Text je rozdělen na dvě části. Nejdříve si ve dvojici potichu společně přečtete první část textu. Dbejte na to, abyste se vzájemně nerušili. Po přečtení první části jeden z Vás převypráví spolužákovi, co si z přečtení této ukázky pamatuje. Nesmí se přitom dívat na text. Do textu se dívá jen spolužák, který poslouchá. Poté druhý z dvojice začne pokládat doplňující otázky. Až budete hotovi s první částí textu, čtete druhou část a role si obraťte.

Všemu lidu Československé socialistické republiky

21. srpen 1968

Včera, dne 20. 8. 1968, kolem 23. hod. večer překročila vojska Sovětského svazu, Polské lidové republiky, Německé demokratické republiky, Maďarské lidové republiky a Bulharské lidové republiky státní hranice Československé socialistické republiky. Stalo se tak bez vědomí prezidenta republiky, předsedy Národního shromáždění, předsedy vlády i prvního tajemníka ÚV KSČ a těchto orgánů.

V těchto hodinách zasedalo předsednictvo ÚV KSČ a zabývalo se přípravou XIV. sjezdu strany.

Předsednictvo ÚV KSČ vyzývá všechny občany naší republiky, aby zachovali klid a nekladli postupujícím vojskům odpor. Proto ani naše armáda, Bezpečnost a Lidové milice nedostaly rozkaz k obraně země.

Předsednictvo ÚV KSČ považuje tento akt za odporující nejenom všem zásadám vztahů mezi socialistickými státy, ale za popření základních norem mezinárodního práva.

Všichni vedoucí funkcionáři státu, KSČ i Národní fronty zůstávají ve svých funkcích, do nichž byli jako představitelé lidu a členů svých organizací zvoleni podle zákonů a jiných norem platných v Československé socialistické republice.

Ústavními činiteli je okamžitě svoláváno zasedání Národního shromáždění, vlády republiky, předsednictvo ústředního výboru KSČ svolává plénum ÚV KSČ k projednání vzniklé situace.

Předsednictvo ÚV KSČ

21. 8. 1968

autor: Předsednictvo ÚV KSČ¹³

Po skončení tohoto úkolu vyzve učitel vybrané dvojice k prezentaci toho, které informace činily partnerům komunikace největší problémy. Zároveň spolu identifikují obsahově významné pasáže textu. Zároveň se učitel zeptá, jestli (žáci) použili a používají urč. specifické strategie na zapamatování.

Zakroužkuj emotikon, který vyjadřuje, jak snadná pro tebe úloha je.

5. úkol: Napiš během jedné minuty vše, co se ti vybaví, když se řekne „okupace v roce 1968“

Tento opakovací úkol formou funkční asociace reflektuje předchozí aktivity. Učitel stanoví časový limit, následuje prezentace výsledků a shrnutí nejvýznamnějších faktů o okupaci v roce 1968.

Zakroužkuj emotikon, který vyjadřuje, jak snadná pro tebe úloha je.

¹³ Všem lidu Československé socialistické republiky [online]. [cit. 30. 12. 2021]. Dostupné z: <https://temata.rozhlas.cz/vsemu-lidu-ceskoslovenske-socialisticke-republiky-7965723>.

PRACOVNÍ LIST Č. 9 – Okupace 1968

1. úkol: Napiš během jedné minuty vše, co se ti vybaví, když se řekne slovo „okupace“:

Zakroužkuj emotikon, který vyjadřuje, jak snadná pro tebe úloha je.

2. úkol: Porovnej své myšlenky ve dvojici se svým sousem. V čem se shodujete? Co bys po diskusi určitě doplnil/a do svého „seznamu“?

Zakroužkuj emotikon, který vyjadřuje, jak snadná pro tebe úloha je.

3. úkol: Vytvoř myšlenkovou mapu:

Zakroužkuj emotikon, který vyjadřuje, jak snadná pro tebe úloha je.

4. úkol: Pracujte ve dvojici takto: Nejprve v textu vyhledejte Vám nesrozumitelná slova a o jejich vysvětlení požádejte učitele. Poté čtete text tímto způsobem: Text je rozdělen na dvě části. Nejdříve si ve dvojici potichu společně přečtete první část textu. Dbejte na to, abyste se vzájemně nerušili. Po přečtení první části jeden z Vás převypráví spolužákovi, co si z přečtení této ukázky pamatuje. Nesmí se přitom dívat na text. Do textu se dívá jen spolužák, který poslouchá. Poté druhý z dvojice začne pokládat doplňující otázky. Až budete hotovi s první částí textu, čtete druhou část a role si obraťte.

Všemu lidu Československé socialistické republiky

21. srpen 1968

Včera, dne 20. 8. 1968, kolem 23. hod. večer překročila vojska Sovětského svazu, Polské lidové republiky, Německé demokratické republiky, Maďarské lidové republiky a Bulharské lidové republiky státní hranice Československé socialistické republiky. Stalo se tak bez vědomí prezidenta republiky, předsedy Národního shromáždění, předsedy vlády i prvního tajemníka ÚV KSČ a těchto orgánů.

V těchto hodinách zasedalo předsednictvo ÚV KSČ a zabývalo se přípravou XIV. sjezdu strany.

Předsednictvo ÚV KSČ vyzývá všechny občany naší republiky, aby zachovali klid a nekladli postupujícím vojskům odpor. Proto ani naše armáda, Bezpečnost a Lidové milice nedostaly rozkaz k obraně země.

Předsednictvo ÚV KSČ považuje tento akt za odporující nejenom všem zásadám vztahů mezi socialistickými státy, ale za popření základních norem mezinárodního práva.

Všichni vedoucí funkcionáři státu, KSČ i Národní fronty zůstávají ve svých funkcích, do nichž byli jako představitelé lidu a členů svých organizací zvoleni podle zákonů a jiných norem platných v Československé socialistické republice.

Ústavními činiteli je okamžitě svoláváno zasedání Národního shromáždění, vlády republiky, předsednictvo ústředního výboru KSČ svolává plénium ÚV KSČ k projednání vzniklé situace.

Předsednictvo ÚV KSČ

21. 8. 1968

autor: Předsednictvo ÚV KSČ

Zakroužkuj emotikon, který vyjadřuje, jak snadná pro tebe úloha je.

5. úkol: Napiš během jedné minuty vše, co se ti vybaví, když se řekne „okupace v roce 1968“:

Zakroužkuj emotikon, který vyjadřuje, jak snadná pro tebe úloha je.

Úprava aktivity provedená na základě poznatků získaných prostřednictvím akčního výzkumu/na základě zpětných vazeb od žáků v kombinaci s vyhodnocením žákovských odpovědí prostřednictvím předem stanovených kritérií:

Počet žáků: 20. Úkol č. 1 má spíše motivační funkci, a proto nebyl kvantitativně vyhodnocen. Téměř 100 % žáků jej označilo za jednoduchý či víceméně jednoduchý (stupeň číslo 5 či 6 na šestistupňové emotikonové škále, pouze jeden žák uvedl stupeň 4). Úkol č. 2 nečinil žákům problémy, 90 % z nich jej označilo za jednoduchý či víceméně jednoduchý (stupeň číslo 5 či 6) na šestistupňové emotikonové škále, asi 80 % pracovních listů obsahovalo alespoň 1 pojem, který byl společný i v řešení ostatních spolužáků (nejčastěji šlo o pojem tanky). Úkol č. 3 slouží jako výchozí bod pro úkoly následné, kdy více než 8 očekávaných pojmů vymyslelo asi 20 % žáků, průměrně šlo o 6 pojmů (záleží na obeznámenosti žáků s tématem, vhodné je pracovní list zařadit až po výkladu o okupaci ČSR v srpnu 1968). Asi 10 % žáků uvedlo i pojmy rozvíjející (prospěchově silnější žáci – známka v pololetí z předmětu 1 či 2). Doporučuji tedy myšlenkovou mapu vytvářet na tabuli s celou třídou. Po společné reflexi pracovního listu se žáky vyplynulo, že asi 50 % žáků činilo problém převyprávět text (úkol č. 4), a to zejména proto, že neznali zkratku ÚV KSČ či slova jako funkcionář a plénum. Proto došlo k úpravě v zadání, kdy žáci nejprve identifikují jim nesrozumitelná či cizí slova a učitel jim je vysvětlí. Úkol č. 5 úspěšně řešilo asi 90 % žáků v tom smyslu, že se jim podařilo vytvořit více než 8 pojmů, tedy více, než kolik vytvořili v úkolu č. 3 (úloha obsahově související), jelikož využili i pojmy, o které je obohatilo řešení úkolu č. 4.

11. PRACOVNÍ LIST Č. 10 – Vznik České republiky (metodika pro učitele)

1. Úkol: Utvořte dvojice a proveďte každý sám asociaci (4 minuty) – Co se ti vybaví, když se řekne vznik České republiky? (osobnosti, data, okolnosti...)? Poté výsledky ve dvojici porovnejte a doplňte, co Vám chybí. **Např. 1. 1. 1993, rozdělení Československa, nový stát, Václav Havel, nová ústava, demokracie. Žáci v tomto úkolu pracují ve dvojicích, mohou využít internet (na zvážení učitele). V dalším úkolu pracují stále samostatně.**

Zakroužkuj emotikon, který vyjadřuje, jak snadná pro tebe úloha je.

2. Úkol: Přečtěte si text a podtrhněte slova, kterým nerozumíte. Spolupracujte ve dvojicích, využijte slovník. **Aby mohli žáci s textem efektivně pracovat, je nutné vysvětlit si cizí a nesrozumitelná slova. Je vhodné využít práci se slovníkem.**

Projev prezidenta republiky Václava Havla po inauguraci

Praha, Pražský hrad, 2. února 1993

Milí přátelé,
Češi, Moravané, Slezané,
občanky a občané České republiky,

historický a politický vývoj dospěl k okamžiku, kdy se dva národy, žijící dosud společně v Československu, vydaly vlastní cestou. Díky tomu vstoupila před měsícem v život samostatná Česká republika. Horizont toho, čemu říkáme vlast, se nám tím významně zúžil. Nikdo z nás se s touto změnou asi nevyrovnával snadno. Svůj domov jsme tím však neztratili. Naopak: jeho nová státní podoba je pro nás výzvou k novému zamyšlení o samotné jeho podstatě a totožnosti, o jeho možnostech a vyhlídkách, o jeho nadějích. Je to zároveň výzva ke vskutku tvořivé práci: svůj proměněný domov si totiž musíme uspořádat tak, aby se nám v něm žilo co nejlépe a aby si nás vážili i ostatní.

Česká republika má už svou demokratickou ústavu, má svůj parlament a vládu, vzešlé ze svobodných voleb, a od dnešního dne má i svého prezidenta. Je uznána mnoha státy světa i četnými mezinárodními organizacemi. Je to země svobodná, nezávislá a demokratická. To všechno je velmi důležité. Ale ještě důležitější je, že to je země bohatá svým duchovním i hospodářským potenciálem, země sice poničená předchozími režimy, ale země pracovitých a vynalézavých lidí, která se má oč opřít a na co navázat. Rozhodně jsme se tedy neocitli na pusté pláni a rozhodně nemusíme začínat od nuly.

V naší ústavě se praví, že chceme navázat na všechny dobré tradice dávné české státnosti i státnosti československé. Jaké tradice tím má naše ústava na mysli?

Uvažujeme-li o naší historii, záhy zjišťujeme, že z dramatických dějů, které ji tvoří, se vždy znovu v té či oné podobě vynořuje jeden osobitý a nepochybně světlý motiv, který k nám doléhá z díla osobností tak různých, jakými jsou například svatý Cyril a Metoděj, kníže Václav, Karel IV., Jan Hus, Jiří z Poděbrad, Komenský, Palacký, Masaryk i Patočka. Tímto motivem je víra v pravdu, za kterou je třeba osobně ručit, tedy v pravdu jako hodnotu mravní, vůle k porozumění, slušnosti a toleranci, úcta k člověku jako jedinečné bytosti a pokora před vznešeným řádem stvoření, pocit spoluodpovědnosti za obecné věci lidského společenství spojený s kritickým nadhledem a ovšem nezlomná vůle k míru a pokud možno nenásilným řešením všech sporů.

(...)

Věřím, že se brzy staneme pevnou součástí rodiny vyspělých evropských demokracií. Věřím, že budeme dobře spolupracovat i se všemi našimi sousedy. Věřím, že udržíme vpravdě nejhlubší přátelské a kooperativní vztahy se sousedem nám nejbližším, se Slovenskou republikou, které přeji totéž, co si přeji pro nás: stabilitu, demokracii, prosperitu.

(...)

Milí přátelé,

chci být dobrým prezidentem České republiky.¹⁴

Zakroužkuj emotikon, který vyjadřuje, jak snadná pro tebe úloha je.

¹⁴ Projev prezidenta republiky Václava Havla po inauguraci [online]. [cit. 30. 12. 2021]. Dostupné z: <<http://old.hrad.cz/president/Havel/speeches/index.html>>.

3. Úkol: Ve dvojicích sestavte 6 bodů, ve kterých stručně formulujete informace, které považujete v textu za naprosto nezbytné. Tyto body očísľujte podle důležitosti (první bod je nejdůležitější).

Např.:

- 1. Česká republika je nezávislá, svobodná a demokratická země**
- 2. Česká republika spolupracuje s ostatními státy**
- 3. Česká republika je součástí evropských demokracií**
- 4. Česká republika má slavnou historii**
- 5. Rozdělení Československa a spolupráce se Slovenskem**
- 6. Václav Havel chce být dobrým prezidentem**

Zakroužkuj emotikon, který vyjadřuje, jak snadná pro tebe úloha je.

4. Úkol: Vyhledejte nejbližší dvojici a seznamte ji se svým řešením a naopak. V diskusi se pak pokuste dohodnout na novém společném seznamu bodů. Tento nový seznam si všichni zapište. Pokuste se vymyslet alespoň jednu informaci, která vám v textu chybí a kterou byste doplnili.

-
-
-
-
-
-

Nová informace:

Žáci se spojí do skupin, kde vzájemně konfrontují své seznamy. Učitel je nabádá k diskusi tak, aby se společně dohodli na konečném společném seznamu. Zároveň navrhnou informaci, která by v textu ještě mohla být doplněna. Učitel následně vyzve skupiny k prezentaci a argumentování svých řešení. Žáci v tomto bodu diskutují zejména o klíčových principech, na kterých měla být postavena samostatná Česká republika dle prvního prezidenta, diskutují, reflektují jeho představy s odstupem času.

Zakroužkuj emotikon, který vyjadřuje, jak snadná pro tebe úloha je.

PRACOVNÍ LIST Č. 10 – Vznik České republiky

1. Úkol: Utvořte dvojice a proveďte každý sám brainstorming (4 minuty) – Co se ti vybaví, když se řekne vznik České republiky? (osobnosti, data, okolnosti...)? Poté výsledky ve dvojici porovnejte a doplňte, co Vám chybí.

Zakroužkuj emotikon, který vyjadřuje, jak snadná pro tebe úloha je.

2. úkol: Přečtěte si text a podtrhněte slova, kterým nerozumíte.

Projev prezidenta republiky Václava Havla po inauguraci

Praha, Pražský hrad, 2. února 1993

**Milí přátelé,
Češi, Moravané, Slezané,
občanky a občané České republiky,**

historický a politický vývoj dospěl k okamžiku, kdy se dva národy, žijící dosud společně v Československu, vydaly vlastní cestou. Díky tomu vstoupila před měsícem v život samostatná Česká republika. Horizont toho, čemu říkáme vlast, se nám tím významně zúžil. Nikdo z nás se s touto změnou asi nevyrovnával snadno. Svůj domov jsme tím však neztratili. Naopak: jeho nová státní podoba je pro nás výzvou k novému zamyšlení o samotné jeho podstatě a totožnosti, o jeho možnostech a vyhlídkách, o jeho nadějích. Je to zároveň výzva ke skutku tvořivé práci: svůj proměněný domov si totiž musíme uspořádat tak, aby se nám v něm žilo co nejlépe a aby si nás vážili i ostatní.

Česká republika má už svou demokratickou ústavu, má svůj parlament a vládu, vzešlé ze svobodných voleb, a od dnešního dne má i svého prezidenta. Je uznána mnoha státy světa i četnými mezinárodními organizacemi. Je to země svobodná, nezávislá a demokratická. To všechno je velmi důležité. Ale ještě důležitější je, že to je země bohatá svým duchovním i hospodářským potenciálem, země sice poničená předchozími režimy, ale země pracovitých a vynalézavých lidí, která se má očí opřít a na co navázat. Rozhodně jsme se tedy neocitli na pusté pláni a rozhodně nemusíme začínat od nuly.

V naší ústavě se praví, že chceme navázat na všechny dobré tradice dávné české státnosti i státnosti československé. Jaké tradice tím má naše ústava na mysli?

Uvažujeme-li o naší historii, záhy zjišťujeme, že z dramatických dějů, které ji tvoří, se vždy znovu v té či oné podobě vynořuje jeden osobitý a nepochybně světlý motiv, který k nám doléhá z díla osobností tak různých, jakými jsou například svatý Cyril a Metoděj, kníže Václav, Karel IV., Jan Hus, Jiří z Poděbrad, Komenský, Palacký, Masaryk i Patočka. Tímto motivem je víra v pravdu, za kterou je třeba osobně ručit, tedy v pravdu jako hodnotu mravní, vůle k porozumění, slušnosti a toleranci, úcta k člověku jako jedinečné bytosti a pokora před vznešeným řádem stvoření, pocit spoluodpovědnosti za obecné věci lidského společenství spojený s kritickým nadhledem a ovšem nezlomná vůle k míru a pokud možno nenásilným řešením všech sporů.

(...)

Věřím, že se brzy staneme pevnou součástí rodiny vyspělých evropských demokracií. Věřím, že budeme dobře spolupracovat i se všemi našimi sousedy. Věřím, že udržíme vpravdě nejhlubší přátelské a kooperativní vztahy se sousedem nám nejbližším, se Slovenskou republikou, které přejí totéž, co si přejí pro nás: stabilitu, demokracii, prosperitu.

(...)

Milí přátelé,

chci být dobrým prezidentem České republiky.

Zakroužkuj emotikon, který vyjadřuje, jak snadná pro tebe úloha je.

3. Úkol: Ve dvojicích sestavte 6 bodů, ve kterých stručně formulujte informace, které považujete v textu za naprosto nezbytné. Tyto body očísľujte podle důležitosti (první bod je nejdůležitější).

-
-
-
-
-
-

Zakroužkuj emotikon, který vyjadřuje, jak snadná pro tebe úloha je.

4. Úkol: Vyhledejte nejbližší dvojici a seznamte ji se svým řešením a naopak. V diskusi se pak pokuste dohodnout na novém společném seznamu bodů. Tento nový seznam si všichni zapište. Pokuste se vymyslet alespoň jednu informaci, která vám v textu chybí a kterou byste doplnili.

-
-
-
-
-
-
-

Nová informace:

Zakroužkuj emotikon, který vyjadřuje, jak snadná pro tebe úloha je.

Úprava aktivity provedená na základě poznatků získaných prostřednictvím akčního výzkumu/na základě zpětných vazeb od žáků v kombinaci s vyhodnocením žákovských odpovědí prostřednictvím předem stanovených kritérií:

Počet žáků: 17. Úkol č. 1 je motivační a zároveň slouží jako podpora pro uvedení žáků do tematiky pracovního listu. Úkol č. 1 řešilo asi 40 % žáků úspěšně v tom smyslu, že se jim podařilo napsat více pojmů, než bylo očekáváno (6), a asi 30 % žáků uvedlo pojmů méně. Úspěšnost řešení závisí na dosavadních znalostech žáků. Jelikož se jedná o úlohu podpurnou, bylo zadání tohoto úkolu doplněno o pokyn k porovnání vlastního řešení s řešením spolužáka, kdy si žáci mohou doplnit, co jim chybí. Tuto úlohu označili žáci (vzato průměrem) za lehkou či víceméně lehkou (stupeň 5 či 6 na šestistupňové emotikonové škále). Bylo nutné poupravit také úkol č. 2, kde samotná četba textu nestačí. Proto byl pokyn v metodice doplněn o práci se slovníky, aby mohli žáci s textem efektivně pracovat. Zejména klíčové je pro žáky znát pojem inaugurace. Dále je v úkolu č. 2 a 3 kladen důraz na práci ve dvojicích, která se jeví při práci na tomto pracovním listu jako efektivnější, skupinová práce v úkolu č. 4 se poté odvíjí od spojení nejbližších dvojic ve třídě, aby nedošlo k časovým ztrátám, jelikož tato aktivita se jevila jako časově náročnější. Úkol č. 2 označili žáci jako víceméně jednoduchý (vzato průměrem, stupeň č. 5 na šestistupňové emotikonové škále). Úkol č. 3 úspěšně vyřešilo asi 2/3 žáků, kdy identifikovali všech 6 očekávaných informací, asi 1/3 si s úkolem poradila částečně či vůbec (jednalo se o prospěchově slabší žáky – známka v pololetí z předmětu 4 či 5). Avšak i neúspěšní řešitelé se spojili s řešiteli úspěšnými a společně vyřešili navazující úkol č. 4 téměř ze 100 %. Přesto úkol č. 4 označili žáci (vzato průměrem) jako těžší (stupeň č. 3 na šestistupňové emotikonové škále). Bylo to dáno tím, že doplnění nové informace, která by v textu mohla být, činilo většinu skupin problém. Přesto jsem tuto úlohu v pracovním listu ponechal s ohledem na „nadanější“ žáky.

12. Závěr

Jak jsem uvedl v úvodu, styl výuky a metody výuky je nutné opravdu přizpůsobit vždy i cílům, kterých žáci mají dosáhnout (viz maturitní zkouška). Předkládané portfolio je spíše „pomůckou“, která u žáků dle mého názoru může kvalitně rozvíjet argumentační schopnosti, percepce odborného textu a následné schopnosti reprodukce textu, kritické myšlení a sociální kompetence. Aktivita mohou být využity jako smysluplné doplnění teoretické výuky a přípravy k maturitní zkoušce. Domnívám se, že formou procesu důmyslné přípravy pracovních listů a následné spolupráce žáků či kolegů zapojených do projektu na jejich korektuře vzniklo využitelné portfolio pracovních pomůcek. Samotný proces jejich tvorby v určité spolupráci se žáky dle mého názoru u nich vedlo k rozvoji metakognitivních schopností. Žákům se postupně s pracovními listy pracovalo lépe, byli rychlejší, v kontextu celého „testování“ kvitovali tento způsob práce jako velmi přínosný a zároveň i zábavný. Neopomenuta byla diskuze a reflexe o strategiích žáků, které používají při plnění rozmanitých vyučovacích aktivit. Postupně se jevil jasný progres při uvažování žáků nad vlastním uvažováním, ohodnocení vlastních argumentačních schopností a jejich kvality. Žáci zkrátka nebyli zcela zvyklí na tento typ (metakognitivních) úloh, přestože jsem některé z nich již dříve do výuky implementoval. Postupem času se ale u žáků vypracoval „cit“ pro metakognitivní myšlení.

Co se týče praktického provádění akčního výzkumu, musím konstatovat, že žákům občas činilo potíže spolupracovat na „korekci“ některých pracovních listů. To bylo pro mě překvapením, před započatím akčního výzkumu jsem byl velmi optimistický. Avšak žáci někdy nebyli schopni vyjádřit, čím je úloha obtížná. Možná to může být způsobeno i faktem, že do „práce učitele se nezasahuje“. Očekával jsem v tomto ohledu mnohem více kritiky, aktivity. Větší ohlas měly pracovní listy, které neobsahovaly delší texty. Rozsáhlejší texty činí žákům obtíže i při běžné výuce. Pracovními listy s delšími texty žáci občas dokonale neporozuměli a naráželi na své limity ohledně čtenářské gramotnosti. Po odzkoušení více pracovních listů se však i tyto kompetence dle mého názoru zlepšily, ne však u všech žáků.

Doporučuji s tímto portfoliem pracovat jako se souborem pomůcek do hodin literatury a společenských věd, jako se souborem aktivit, které si učitel může dále upravovat a využívat dle svých potřeb.

Lze konstatovat, že metody, které byly v rámci portfolia použity, rozvíjí porozumění čtenému, argumentační schopnosti žáků, sociální kompetence a samostatné myšlení. Měly by být součástí běžné výuky.

Projekt byl bezpochyby přínosem nejen pro samotné žáky, ale i pro mě, jako pro pedagoga. Metody, které zde byly použity, začleňuji do výuky s úspěchem. Tento projekt, který byl založen na metakognitivním myšlení, mi umožnil vytvořit portfolio unikátních pracovních listů ve spolupráci se samotnými žáky. To považuji za originální a velmi podnětné.

Portfolio vzniklo za podpory projektu OP VVV „Rozvoj esenciálních myšlenkových dovedností v demokratické společnosti“ (CZ.02.3.68/0.0/0.0/19_076/0016436).

Univerzita J. E. Purkyně v Ústí nad Labem, 2023.